Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 10 זייטען

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 38	Łódź, Poniedziałek, 13 lutego 1933 r.	עלפטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, י"ז שבט תרצ"ג	№ 38

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אנטיסעמיטישע כוואליע אין דייטשלאנד

עס ווערט אנגעזאגט דער אנהויב פון א גרויסער רייניגונג

בערלין, 12 (ספ. טעל.)
דער פארזיצער פון דער היטלער־פראקציע אין פרייסישען סים, דעפ. קובע, האט האלטענדיג א רעדע אין האמבורג, אנגעזאגט, אז בקרוב וועט זיך אנהויבען א גרויסע „רייניגונג" אין דייטשלאנד, און עס וועט ארויסגעלאזט ווערען א כוואליע פון פערשטארקטען אנטיסעמיטיזם מצד די היטלעראווצעס.

א כוואליע פון ווארעמקייט אין שפאניען

בארצעלאנא, 12 (ספ. טעל).
נאך די שטארקע פרעסט איז אומדערווארטעט געקומען א כוואליע פון ווארעמקייט.
די טעמפעראטור אין בארצעלאנא וואקעלט זיך אין די לעצטע טעג פון 17 ביז 20 גראד היטשער פון זערא.
אין שייכות דערמיט ווערען געמירט ווענינגער ערקראנקונגען אויף גריפע.

זיצונג פון לעג. ראט אין עבר־הירדן

אפגעלעגט צוליב מאנגעל אין קווארום

ירושלים, 12 (יט"א טעלעגראפיש).
ווי יט"א דערוואוסט זיך, איז די זיצונג פון לעגיסלאטיווען ראט אין עבר־הירדן אפגעלעגט געווארען צוליב מאנגעל אין קווארום.

די בלוט־פערגיסונגען אין דייטשלאנד

נישט דערלאזט צו א הונגער־מארש. — אגיטאציע פאר א גענעראל - שטרייק

בערלין, 12 (ספ. טעל.)
נעכטען זענען ווידער פארגעקומען בלוטיגע צוזאמענשטויסען צווישען היטלעריסטען און קאמוניסטען אין דארמשטאט.
אין קויל האט אוועקגעלייגט א סויטען — א דורכגייער.
בעת אזא צוזאמענשטויס זענען אין שטוטגארט 10 פערזאן פערוואונדעט געווארען.
דעם הונגער־מארש אין ברוינשווייג, וועלכער עס האבען איינגעארדענט די קאמוניסטען, האט פאליציי פונאנדערגעטריבען.
די קאמוניסטען פיהרען נאך אלץ די אגיטאציע פאר א גענעראל־שטרייק.
אין גויקירכען האבען זיך נאך דער קאטאסטראפע בעוויזען פראקלאמאציעס, וואס פאדערען אויף צו ווארפען די ארבייט אין אלע פאבריקען.
דער ארגאן פון די קאמוניסטען „די ראטע פאהנע" איז געשלאסען געווארען ביז'ן 25. ד. ח. פאר'ן אויפרופען צו א שטרייק.

פראיעקט פון א נייעם צאל־געזעץ

ווארשא, 12 (טעלעפאניש)
ווי מען דערוויסט זיך ווערט איצט אין די ווירטשאפטליכע פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס בעטראכט א נייער פראיעקט פון א צאל־געזעץ, וועלכער וועט ארומנעהמען אלע פארשריפטען בנוגע דער צאל־פראצעדור.
דאס געזעץ זאל ארויסגעגעבען ווערען אין שייכות מיט'ן אריינגיין אין לעבען פון א נייעם פוילישען צאל־טאריף אין הערבסט ה. י.

לעצטע עליה פון פוילישע יודען קיין ארץ־ישראל

„אגענץ" פארשט די סיבות

ווארשא, 12 (יט"א טעלעפאניש).
די עקזעקוטיווע פון דער יודישע „אגענץ" אין ירושלים האט בעפולמעכטיגט דעם ד"ר זילבערשטיין פון לעמבערג, אויסצופארשען און צושיקען א בעריכט פון דער יודישע „אגענץ" איבער דער איצטיגער עליה פון פוילישע יודען קיין ארץ־ישראל.

פראפ. אלבערט איינשטיין בעקומט אין זיין רשות א פאנד פון 100 טויזענד דאלאר

פאר דער העברעאישער אוניווערזיטעט און אנדערע יודישע אינסטיטוציעס

ניו־יארק (יט"א) ד"ר א. ראזענבאך, דער פרעזעס פון דער אמעריקאנער געזעלשאפט פון פריינד פון דער העבראישער אוניווערזיטעט האט מיטגעטיילט, אז אויף דעם איינשטיין־באנקעט, וואס וועט פארקומען דעם 15. מערץ, וועט דעם פראפ. אלבערט איינשטיין איבערגעגעבען ווערען א פאנד אין דער הויך פון הונדערט טויזענד דאלאר. וועלכען דער גרויסער געלעהרטער זאל לויט זיין אייגענעם איינזעהען פערווענדען פאר דער העבראאישער אוניווערזיטעט און אנדערע יודישע אינסטיטוציעס, וואס פראפ. איינשטיין אינטערעסירט זיך מיט זייער ענטוויקלונג. ווי בעוואוסט, וועט פראפ. איינשטיין נאך דעם דאזיגען באנקעט אפפאהרען צוריק קיין דייטשלאנד.

געשלעג צווישען היטלעריסטישע און סאציאליסטישע סטודענטען פון דער בערלינער אוניווערזיטעט

ווידער אן אויפרייס פון א גאז־רעזערוואר

דאס מאל — אהן מענשליכע קרבנות

בערלין, 12 (ספ. טעל.)
אין דער הוטע האמעראן, בייערן, האט עקספלאדירט א גאז־רעזערוואר.
דער בנין איז אינגאנצען דעמאלירט געווארען.
די פייערלעשער איז געלונגען די שרפה צו לאקאליזירען.
אזוי ווי דער אויפרייס איז געשעהן נאך דער ארבייט, זענען קיין קרבנות אין מענשען נישט געווען.

א הארציגען מז"ט ווינש איך דעם ה'
זיינוויל פעסטענבערג און פרוי
צו דער חתונה פון זייער ליבע טאכטער
העלא
מיט ה' מאניעק איינוואוינער
און דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען.
ש. גרינבערג און פרוי

טיילערער צאהל איך פאר בריליאנטען, גאלד, זילבער, פערל, גאלדענע ציין, און לאמבארד־און קוויטעס.
50%
M. H. LISSAK, 5 Piotrkowska 5

Dr. med. J. SCHORR
פון IWONICZ
ספעציאליסט
פאר הארץ און סקלעראזא־קראנקהייטען
וואוינט יעצט אין לאדז
גדאנסקא 11, טעל. 226-85
נעמט אן טעגליך פון 4—6 נאכמיטאג
7866.

צוליב אבריזע
צו פערקויפען א
ספר תורה
לאדז, פילסודסקיעגא 35 (וושכאדניא)
קווער־אפיצינע, 3-טער שטאק, וו. 42.
929

פאר גאלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד־קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

אונזער אינניגסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס די שווער־געטראפענע
פרוי ראשגאלד און פאמיליע
צוליב'ן טויט פון זייער הייסגעליבטען מאן און פאטער
יעקב נ. ע.
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
ז. גאמאלינסקי און פרוי.

דער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשוב'ן מייסטער ה' **פישל פעדערמאן** צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין נישט־פערגעסענער
טאכטער נ"ע
זייט געטרייסט מיט די טראדיציאנעלע ווערטער: המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
דאס פערסאנאל פון די געוועלבער און די ארבייטער פון דער פאבריס פון די פעראייניגטע בלויז־כשר'ע פליישער אין לאדז.
מיעלשארסקיעגא 4.
703

געפּלאַנט אַן אַטענטאַט אויף סטאַלינען?

ב ע ר ל י ן, 12 (ספּ. טעל.)

פון מאָסקווא איז מען מודיע:

די ג.פּ.או. האָט אנגעטראָפען אויף די שפּו־רען פון א פערצווייגטער טראָצקיסטען־אָרגאַניזאַציע וועלכע זאָל האָבען געדאַרפט — לויט די ביז־איצ־טיגע רעזולטאַטען פון דער אויספאָרשונג — אדורכ־פיהרען אַן אַטענטאַט אויף סטאַלינ׳ס לעבען.

דער געוו. קאָמיסאַר פּרעאָבראַזשענסקי, און הונדערט טראָצקיסטען זענען אַרעסטירט געוואָרען.

די אַטענטאַטער זאָלען האָבען געזאָלט, לויט אַנ׳אויסגעאַרבייטען פּלאַן, בעפאַלען גאָרקי, וואו סטאַלין וואוינט שטענדיג, און איהם דערמאָרדען.

די ענטדעקטע אָרגאַניזאַציע פון די טראָצ־קיסטען זאָל האָבען א סך אָפּטיילונגען אין די פּראָווינץ־שטעדט.

דער אָנפיהרער פון דער אָרגאַניזאַציע, פּרע־אָבראַזשענסקי האָט געשפּילט א וויכטיגע ראָלע אין דער סאָוויעטישער אַדמיניסטראַציע און פער־נומען א בעדייטענדען פּאָסטען אין דער סאָוויעטי־שער מלוכה־באַנק און פינאַנצען־קאָמיסאַריאַט.

ער איז א מחבר פון עטליכע ביכער וועגען די סאָוויעטישע פינאַנצען.

בשעתו, נאָך דעם, ווי מען האָט טראָצקי׳ן פערשיקט, האָט מען אויך איהם פערשיקט קיין סי־ביר צוזאַמען מיט ראַדעק׳ן.

נאָך דעם אָבער, ווי ער האָט אונטערגע־שריבען א חרטה־דעקלאַראַציע, האָט סטאַלין איהם מיט ראַדעק׳ן מוחל געווען, און ער איז צוריקגע־קומען קיין מאָסקווע.

ווי עס איז צו דרינגען פון די ביז־איצטיגע אויספאָרשונגען, האָט ראַדעק גופא נישט גענומען קיין אַנטייל אין דער פערשווערונג געגען סטאַלינען.

דער קלאַנג וועגען דער ענטדעקטער פער־שווערונג האָט געמאַכט אין מאָסקווע א זעהר שטאַרקען רושם.

האַלט פאַר׳ן גרעסטען שונא פון דייטשלאַנד.

דער אָנזאָג פון א שאַרפען קאַמף מיט די סאָציאַליסטען וועט זיכער אויסבילדען א שווערע סיטואַציע אינערליך, אָבער פון שלום־שטאַנדפונקט איז עס א סך בעסער, ווי די אַטאַקעס געגען פראַנקרייך.

„פּאָפּולער" האַלט זיך אָפּ בכלל פון וואָסערע־נישט־איז קאָמענטאַרען.

אַקציע געגען דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין עבר הירדן

פרישע קאַמפּאַניע געגען עמיר אַבדולאַה אין דער א"י־דיגער אַראַבישער פרעסע.—עמיר ווערט בעשולדיגט, אַז ער האָט אַליין אַראַנזשירט די פּעטיציע פון די עבר־הירדן־שייכען צום הויך־קאָמיסאַר

ירושלים. די פּעטיציע, וואָס די 21 איינ־פלוסרייכע אַראַבישע שייכען פון עבר־הירדן האָבען איבערגעגעבען דעם הויך־קאָמיסאַר מיט דער פאָ־דערונג צו ערלויבען פערקויפען פריעמדע בירגער באָדען אין עבר־הירדן, האָט גערופען אַ צוזאַמענ־אַ העפטיגע קאַמפּאַניע נישט צו דערלאָזען, אַז יודען זאָלען קענען קויפען ערד אין עבר־הירדן.

די אַראַבישע פרעסע געהט זאָגאַר אַזוי ווייט, אַז זי בעהויפּטעט, דאָס דער עמיר גופא האָט אַראַנזשירט די פּעטיציע, וואָס 21 איינפלוסרייכע שייכען פון עבר־הירדן האָבען פאָריגע וואָך טעלעגראַפיש איבערגעשיקט דעם הויך־קאָמיסאַר כע־אַרטור וואוקאָפּ. די גאַנצע בעוועגונג, האַלט די אַראַבישע פרעסע, איז בלויז אַ מאַכווערק פון עמיר גופא, וועלכען עס געהט אין לעבען צו האָבען ביי זיך אין לאַנד יודען.

די אַראַבישע צייטונג „איסלאַמיאַ" איז ער־שינען אין איין נומער מיט נישט ווייניגער ווי אַכט אַרטיקלען, געווידמעטע געגען דער פּערזאָן פון עמיר אַבדולאַה. די צייטונג בעהויפּטעט, אַז הינטער דעם גאַנצען עבר־הירדן־ענין שטעהט דער קרן־קימת־לישראל, זאָגאַר אין דעם פאַל, אויב דער מסחר אויף באָדען אין עבר־הירדן זאָל געשלאָסען ווערען מיט ענגלענדער. די לעצטע, מיינט „איסלאַמ־יאַ", וועלען זיין נישט מעהר ווי די נאָמינעלע קונים, הינטער וועלכע עס שטעהען די פּאַקטישע קאָנטראַהענטען — די יודען.

די רעוואָלוציע אויף קובא

ל אָ נ ד אָ ן, 12 (ספּ. טעל.)

פון מיאַמי (פלאָרידאַ) איז מען מודיע, אַז די הויפּט־קוואַרטיר פון די קובאַנישע רעוואָלוציאָ־נערען, וואָס געפינט זיך דאָרט פערעפּענטליכט ידיעות וועגען נייע קאָמפען צווישען דעם רעגי־רונגס מיליטער און די אויפשטענדיגע אין דער פּראָווינץ אָריענטע.

מיט די אויפשטענדיגע פיהרט אָן דער זוהן פונם געוו. מענאָקאַלאַ.

די רעוואָלוציאָנערען זאָלען האָבען אָפּגע־האַלטען אַ רייה זיגען און אָנגעהויבען אַ מאַרש אויף האַוואַנאַ.

די סיטואַציע אויף קובאַ זאָל זיין אַנ׳אויג סערגעוועהנליך אָנגעשטרענגטע.

אַ ליאַדע מינוט ווערט אָפּגעוואַרט אַנ׳אויס־ברוך פון א גרויסער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונ־אויפן גאַנצען אינזעל.

כדי זיך נישט צוברעכען די צונג...

פראַנצויזישע פרעסע וועגען היטלער׳ס רעדע

פ אַ ר י ז, 12 (ספּ. טעל.)

די רעדע פון היטלער׳ן, ווערט קאָמענטירט דורך א טייל פון דער פוילישער פרעסע.

„זשורנאַל" שט־לט פעסט, אַז רעדענדיג אין דער אָנוועזענהייט פון די פאָרשטעהער פון ענג־לאַנד, אַמעריקאַ און איטאַליען, האָט געבעלס נישט געוואָלט אָנרופען פראַנקרייך, וואַהרשיינליך, אויס מורא צו צוברעכען זיך די צונג...

„רעפּובליק" שרייבט אונטער, אַז היטלער האָט נישט געהאַט די דרייסטקייט צו האַלטען זיין ערשטע וואַהל־רעדע אין דעם טאָג פון קריגס־דעקלאַראַציע געגען פראַנקרייך. ס׳איז אָבער קיין שום ספק נישט, אַז די בעשולדיגונגען געגען מאַרקס׳ס גלויבענס־גענאָסען אין דעם חורבן פון דייטשלאַנד זענען געווענדט געווען פאַקטיש אין אַ גרויסער מאָס געגען פראַנקרייך, וועלכע היטלער

דאָס לעבען אין ארץ־ישראל

(לעצטע ידיעות פון דער יודישער טעלעגראַף־אַגענטור)

קיין איין פאַל פון נישט־צאָהל־פעהיגקייט אין חיפה

ירושלים. די יודישע האַנדעלס־קאַמער אין חיפה טיילט מיט, אַז אין משך פון יאָהר 1932 איז אין חיפה נישט פערצייכענט געוואָרען קיין איין איינציגער פאַל פון נישט־צאָהלפעהיגקייט. די צאָהל וועקסעל־פּראָטעסטען איז פון 1605 אין 1931 גע־פאַלען אין 1932 ביז 675. אין משך פון בע־ריכטס־יאָהר האָט זיך פערדאָפּעלט די צאָהל היי־זער, וואָס זענען געבויט געוואָרען דורך יודען. די „אימפּעריאַל קימיקעל אינדוסטריס" (קאָנצערן פון לאָרד מעלטשעט) האָט געקענט אין דעם יאָהר פערגרעסערן איהר אומזאַץ אויף 40 פּראָצענט. אַנ׳עהנליכע לאַגע ווערט אויך פעסטגעשטעלט ביי צאָהלרייכע אַנדערע יודישע פאַבריקען און האַנ־דעלס־אונטערנעהמונגען אין חיפה.

דער נייער כהן־גדול פון די שומרונים

ירושלים. נאָכ׳ן טויט פון כהן־גדול פון די שומרונים זענען אין דער שומרונים־קהלה אויס־געבראָכען סכסוכים אַרום דער פראַגע פון בעזע־צען דעם וואַקאַנטען אַמט. נאָך לאַנגע בעזיהונ־גען איז דעם בירגערמייסטער פון שכם געלונגען צו דערבריינגען צו אַ שלום, און אַלס כהן־גדול איז בעשטימט געוואָרען אַ ברודער־זוהן פון פער־שטאָרבענעם. דער איצטיגער כהן־גדול פון די שומ־רונים הייסט מצליח בן פנחס.

א רעוויזיאָניסטיש־ווירטשאַפט־ליך אינפאָרמאַציע־ביוראָ איז תל־אביב

ירושלים. ביים רעוויזיאָניסטישען צענט־ראַל־קאָמיטעט אין תל־אביב איז געעפענט געוואָ־רען אַנ׳אינפאָרמאַציע־ביוראָ פאַר עולים אין ווירט־שאַפטליכע אַנגעלעגענהייטען. דאָס ביוראָ שיקט אויך אינפאָרמאַציעס אין אויסלאַנד צו פערזאָנען, וואָס האָבען בדעה אינוועסטירען געלד אין א"י.

קאַמף געגען הויכען דירה־געלד איז תל־אביב

ירושלים. די תל־אביב׳ער עיריה האָט בע־שטימט אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פאַרן קאַמף מיט אויפגעשרויפטע דירה־געלד. אויפ׳ן פאָרשלאָג פון דעם קאָמיטעט וועט די תל־אביב׳ער מוניציפּאַליטעט זיך ווענדען צו די אייגענטימער פון אונבעוועגליכע גיטער וועגען איינשטעלען סטאַבילע גע־עכטע פּריי־זען פאַר דירות, געשעפטס־לאָקאַלען און פעדרוב־גענע פלעצער.

די וואַסער־פראַגע איז א"י

ירושלים. אין אַנ׳אָפיציעלען פּרעסע־קאָ־מוניקאַט טיילט מיט די א"י־רעגירונג, אַז עס ווע־רען איצט דורך איהר אָנגענומען שריט צו בעזאָרגען מיט גענוג וואַסער די ירושלים׳ער בעפעלקערונג. די רעגירונג בעאַרבייט איצט דעם פינאַנציעלען פּראָיעקט פון אַנ׳ענטשפּרעכענדער וואַסער־בע־זאָרגונג.

היינטיגען ווינטער האָט ארץ־ישראל געהאַט זעהר ווייניג רעגענס. עס הערשט דעריבער די מורא, דאָס אויב עס וועלען נישט אָנגענומען ווערען די געהעריגע שריט, וועט זיך זומער פיה־לען אַ שטאַרקער וואַסער־דוחק.

ערשינען דאָס ערשטע גרויסע פראַנצויזיש־העברעאישע ווערטערבוך

ירושלים. די טעג איז ערשינען דאָס ערש־טע גרויסע פראַנצויזיש־העברעאישע ווערטער־בוך, וואָס צעהלט העכער 82 טויזענד ווערטער (1280 זייטען). דאָס ווערטער־בוך איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען דורך דעם בעקאַנטען ספרדישען כלל־טוער און געלעהרטען אברהם אלמלאה, דעם מיט־גליד פון יעד־הלאומי. אברהם אלמלאה איז אויך בעקאַנט אַלס גלענצענדער זשורנאַליסט און בע־דייטענדער היסטאָריקער.

געגען הכנסה־שטייער אין א"י

ירושלים. די יודישע האַנדעלס־קאַמער אין חיפה האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכע עס ווערט געפאָדערט אַראָפּצונעהמען פון דער טאָג־אָרדנונג די פראַגע וועגען איינפיהרען אין א"י אַ הכנסה־שטייער. אין דער רעזאָלוציע ווערט געזאָגט, אַז אַזאַ שטייער איז געגען די אינטערעסען פון לאַנד און וועט זיין אַ שטערונג פאַר דער נאָרמאַלער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע און האַנדעל אין ארץ־ישראל.

אין אַ צווייטער רעזאָלוציע ווערט געפאָדערט, אַז די העברעאישע שפּראַך זאָל אין די רעגירונגס־אָפּטען בעקומען אַ פאַקטישע גלייכע בעהאַנדלונג און אַז אין דער חיפה׳ער צאָל־קאַמער זאָלען אָפּ־געשטעלט ווערען מעהר יודישע בעאַמטע ווי ביז־איצט.

אין כל חדש תחת השמש...

פויל׳ן האָט שוין אין 16. יאָהרהונ־דערט געטענה׳ט וועגען דעם

ב ר י ס ע ל, 12 (ספּ. טעל.)

דער געוועז. פּרעזידענט פון פראַנקרייך, מילעראַן, האָט דאָ געהאַלטען א רעפעראַט פאַר פּאָליטיקער און דיפּלאָמאַטען, אַרומרעדענדיג אין איהם די אידעען פון 1919 ביז 1933.

דערביי האָט ער בעטאָנט, אַז די אידעע פון אַ פּען אַנ׳אַלגעמיינעם ... שפּוועלכ פון עס ווערט איצט אַזוי פיל גערעדט אין אייראָפּאַ, איז לחלוטין נישט ניי, און אַז מיט אַזאַ איניציאַטיוו איז שוין פּוילען אַרויסגעטראָטען אין 16 יאָהר־הונדערט.

צו יענער צייט זאָל פּוילען האָבען פּראָיעקטירט צו בילדען אין אייראָפּאַ אַ גרויסע קריסט־ליכע רעפּובליק.

דרייסטער אָנפאַל אויף אַ פּאָסט־אַמט

ל אָ נ ד אָ ן, 12 (ספּ. טעל.)

פון סאַקראַמענטאָ, שטאַט קאַליפאָרניען, איז מען מודיע וועגען אַ דרייסטען אָנפאַל אינמיטען העלען טאָג אויף דעם דאָרטיגען הויפּטפּאָסט־אַמט.

די באַנדיטען האָבען טעראָריזירט דעם פּערסאָנאַל פון דער פּאָסט, צוגערויבט 325 טוי־זענד דאָלאַר און זענען ענטלאָפען מיט אַנ׳אויטאָ, וואָס האָט אויף זיי געוואַרט.

אַ שטורעם־ווינט איבער לאָנדאָן

ל אָ נ ד אָ ן, 12 (ספּ. טעל.)

נעכטען איז אדורך איבער לאָנדאָן אַ שטאַר־קער שטורעם־ווינט מיט דונערן און בליצען.

דערנאָך איז עטליכע שעה גאָכאַנאַנד גע־גאַנגען אַ גוס־רעגען.

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל־בעאַרבייטונגען
שלאָסערייַ־אַרבייטען
מאַשינען־טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
11/13 קאָנסטאַנטינער

שייטלען מיט פּאַריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו ביליגע פרייזען
ביי פרוי ב. פאַרזשוצקאַ, קאַמיעננאַ 5
2־טער הויף, לעצטע אָפיצינע 2־טער שטאָק.

צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז!

(אויפרוף)

אונזער שטאָט **קאָלנאַ** (לאָמזשער קרייז) האָט אַ פּלוצלינגער גרויזאַמער אומגליק געטראָפען, אַ ווולקאַנישער פייער־אויסברוך האָט פון דער שטאָט מיט איהרע הייזער און געשעפטען נאָר **אַ באַרג אַש געלאָזען.** די שטאָט איז מיט אַמאָל צוזאַמענגעפאַלען געוואָרען פון פלאַמען, וואָס האָט די מיני־מאַלסטע מעגליכקייט פון רעטונג בערויבט, און דורך דעם גרויסען פייער־ים האָבען די דערשראָקענע מענשען קוים זייער לעבען געראַטעוועט, און אויך דאָס ביסעל האָב און גוטס, יתר הפליטה, איז אויף די גאַסען פערברענט געוואָרען.

דער שרעקליכער פייער האָט אַלעס מאַמענטאַל פערשלונגען. אויף די בתי־מדרשים, שוהל, תלמוד־תורה, בית־הרב, „גמילות־חסדים", באַנק, „הכנסת־אורחים" און די איבעריגע אינסטיטוציעס און קהל׳שע בנינים, זענען דורכ׳ן פייער אָפּגעמעקט געוואָרען. ס׳איז נישטאָ קיין ווער־טער צו שילדערן דאָס אומגליק און אויסזעהן פון אונזער שיין־געבויטער שטאָט, וועלכע איז פערוואַנ־דעלט געוואָרען אין חורבות און רואינען.

איבער 2000 יודישע נפשות וואַלגערן זיך הויל און נאַקעט אונטערן פרייען הימעל, יונג און אַלט, קליין און גרויס, געפינען זיך אין די שרעקליכסטע בעדינגונגען און שמאַכטען אין גרעסטען נויט.

אין מאָמענט פון גרעסטער פערצווייפלונג ווענדען מיר זיך צו אייך, **צי וועט איהר דער־לאָזען, אַז אַ יודישע קהלה זאָל חלילה אונטערגעהן?** וועלכעס יודישע האַרץ וועט נישט אַ ציטער טון, הערענדיג דעם גרויסען חורבן פון קאָלנאַ, וועלכע איז געווען ווייט בעריהמט אַלס שעהנע יודישע שטאָט, וואו עס האָט פולסירט אַנ׳עכט יודיש לעבען.

עס מוז אין לאָדז אַ גרויסע הילפס־אַקציע געשאַפען ווערען, צו געבען די יודישע בעפעלקערונג אין קאָלנאַ די מעגליכקייט לפחות אַ שטיקעל דאַך איבערן קאָפּ זיך אויפשטעלען. עס איז אויך דרינגענד הילף אויף צו בויען די בתי־מדרשים און נויטיגסטע קהלה־בנינים, אָהן וועלכע אַ יודישע קהלה קען נישט עקזיסטירען.

ג ע ד ע נ ק ט, אַז אַ גרויסע יודישע קהלה, וועלכע טרינקט זיך אין אַ ים פון צרות און ליידען שטרעקט אויס צו אייך אַ האַנד נאָך הילף. שטויסט איהר נישט אָפּ!

געדענקט, אַז יעדע מינוט איז פקוח נפשות!

קומט מאָמענטאַל מיט אייער ממשות׳דיגער הילף!

אין נאָמען פון די טויזענטער אומגליקליכע נשרפים

דער הילפס־קאָמיטעט פאַר די נשרפים אין קאָלנאַ.

לאדז. 13 פעברואר 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 13 פעברואר 1933

היטלער
רעאליזירט זיין יודען-פראגראם

היטלער האט שוין אנגעהויבען צו פערווירקליכען אין לעבען זיין פראגראם בנוגע די יודען. אין א רייה ערטער פון דייטשלאנד האט מען שוין אנגעהויבען ארויסשיקען יודען, הויפטזעכליך פוילישע און ווי עס גיבען איבער די ידיעות, האט שוין דער פוילישער קאנסול אין לייפציג געמוזט ארויסטרעטען מיט א שארפען פראטעסט געגען דער בעהאנדלונג פון די פוילישע בירגער.

דאס שפילען אויף די יודישע נערווען אין דייטשלאנד דויערט שוין זעהר א לאנגע צייט און האט שוין דורכגעמאכט עטליכע סטאדיעס. די יודען האבען שוין מורא געהאט פאר א בארטאלאמעאוס־נאכט, דאס הייסט, אז מען וועט זיי גאנץ איינפאך אויסקוילערען. דאס איז געווען אין דער צייט, ווען היטלער האט געפאדערט פון הינדענבורגן די פולע מאכט און גלייכצייטיג פולשטענדיג פרייע הענד אויף דריי טאג, כדי זיך אפצורעכענען מיט די „איננערליכע שונאים" פון דער רעפובליק. דאן איז געקומען א צושטאנד פון אפאטיע, זאל געשעהען דאס, וואס מוז קומען, קומען וואס גיכער און זאל שוין אויפהערען דאס איבעריגע ערווארטען פון שרעק, וואס איז פיל ערגער ווי דאס סאמע שרעקליכע.

דאס פראגראם פון די היטלעראווצעס אין דער יודען־פראגע זאגט אן געוואלדיגע אויפטרייסלונגען. בלויז באיקאטירען די יודישע געוועלבער", שרייבט איין היטלעריסטיש בלאט, איז דאך א קינדער־שפיל. מען דארף געגען זיי אנווענדען אנ׳אייזערנעם בעזים, וואס וועט בעפרייען דייטשלאנד פון די דריי־הונדערט חכמי ציון.

אין יסוד פון היטלעריסטישען פראגראם לגבי די יודען, ליגט דער פאראגראף פיר פון דעם פארטיי־פראגראם. לויט דעם דאזיגען פאראגראף קענען די יודען פרעמדע, אויסלענדער. זיי קאנען וואוינען אין דייטשלאנד בלויז אלס געסט. די יודען וועלען וואוינען אין דייטשלאנד אלס אויסלענדישע מינדערהייט, פאר זיי וועט אויסגעארבייט ווערען א בעזונדערער יורידישער סטאטוט מיט מיטעלאלטערליכע יסודות. כדי אויסצומיידען א ליארעם פון די יודען אין אנדערע לענדער, ווייל די יודען וועלען דאך נישט שווייגען און וועלען אויפהויבען א געשריי אומעטום, וואו זיי האבען נאר אנ׳איינפלוס, וועלען די דייטשע יודען אויסער דייטשלאנד זיך געפינען אונטער׳ן שוץ פון דער דייטשער מלוכה אלס אמת׳ע בירגער. הערמיט וועט מען ביי די יודען אוועקנעמען דעם אויסרייד אריינצומישען זיך אין די איננערליכע ענינים בנוגע די דייטשע יודען.

אבער אין דייטשלאנד גופא וועלען די יודען זיין בעגרעניצט. זיי וועלען נישט האבען קיין פאליטישע רעכט, זיי וועט פערווערט זיין צו טראגען געוועהר. אין דער צייט פון קריג וועט מען די יודען נעהמען אין די ארבייטס־באטאליאנען. פאר די יודען וועט בעגרעניצט ווערען דאס רעכט פון פרייער בעוועגונג, דאס וואוין־רעכט, דאס רעכט צו בעזוכען העכערע לערן־אנשטאלטען, דאס רעכט צו געהערען צו פערשידענע געזעלשאפטען און פעראיינען, דאס רעכט צו האבען ערד־בעזיץ און ארויסצוגעבען אויסגאבען אין דער דייטשער שפראך.

נישט שטענדיג איז דאס פראגראם פון היטלערן לגבי די יודען אונטערגעטראגען געווארען אין זיין גאנצער רויער, וואלגערישער פארם. אין געוויסע מאמענטען, ווען דאס איז געווען טאקטיש נויטיג, האט מען דאס פראגראם פערשלייערט. אזוי, א שטייגער, האט היטלערס רעכטע האנד געבעלס געהאט געשריבען, אז היטלער איז נישט קיין מעשוגע־פרעסער, ער איז נישט קיין וואולגארער אנטיסעמיט, ער זעהט בלויז אין יודישען גייסט די סיבה פון דייטשלאנדס אונגליק.

געריגג, דער איצטיגער אינערן־מיניסטער, איז געגאנגען נאך ווייטער. ער האט ערקלערט, אז די „נאצי" פאלען נישט אן אויף די יודען, זיי פערטיידיגען זיך בלויז. די „נאצי" זענען בלויז געגען די אסט־יודען און ארויסגעשיקט וועלען ווערען בלויז די יודען, וואס האבען זיך בעזעצט אין דייטשלאנד נאך דעם צווייטען אויגוסט 1914.

אט דער טייל פון פראגראם הויבט שוין אן פערווירקליכט צו ווערען. דאס איז שוין א געפעהרליכער קלאפ פאר׳ן דייטשען יודענטום. נאך דעם דאזיגען קלאפ דארף מען ערווארטען אנדערע. דאס, פאר וואס מען האט אזוי מורא געהאט, אויב היטלער וועט קומען צו דער מאכט, הויבט אן רעאליזירט צו ווערען, נישט קוקענדיג דערויף, וואס אין דער איצטיגער דייטשער רעגירונג, זיצען אזעלכע „יודען־שיצער", ווי הוגענבערג און פאפען.

—:X:—

היטלעריסטישער וואנדאליזם אין עסטרייך

וויען (יט"א) אין פעלטנער (נידער־עסטרייך) האבען נאציאנאל־סאציאליסטען אויסגעהאקט די ווערטפולע מאזאיק־שויבען פון דער ארטיגער אלטערטימליכער סינאגאגע. פאליציי האט בעשטימט א בעלוינונג פאר ענטדעקען די וואנדאלען.

פארוואס איז אזוי שלעכט, אויב ס'איז אזוי גוט?

די דעפאזיטען וואקסען, עס פליסען אייז מעהר שטייערן, די קאנסומציע שטייגט, אבער קיין אויסזיכט אויף פערבעסערונג איז נישטא

בעריכט פון אינסטיטוט צו פארשען די קאניונקטורען

דער אינסטיטוט צו פארשען די קאניונקטורען און די פרייזען האט פערעפענטליכט זיין בעריכט פאר דעם לעצטען קווארטאל פון פערגאנגענעם יאהר. דער בעריכט קומט צום אויספיהר, אז ביז איצט איז נישטא קיין בעגרינדעטער גרונד מען זאל קענען פאראויסזעהען, אז אין די נאהענטסטע חדשים זאל זיך די סיטואציע פערבעסערן.

אין דער סיטואציע אויפ׳ן אלוועלטליכען מארק זענען נישט פארגעקומען קיין שום ענדערונגען. די פערהעלטנישען האבען זיך סטאביליזירט.

די סיטואציע אין פוילען איז נישט אין אלע געביטען געווען איינהייטליך. די לאגע פון דער לאנדווירטשאפט האט זיך אין אלגעמיין פערערגערט צוליב פאלען פון די פרייזען. די פערהעלטניש צווישען די פרייזען פון די ארטיקלען, וואס ווערען פערקויפט דורך דער לאנדווירטשאפט און די ארטיקלען, וואס די לאנדווירטשאפט קויפט איין, האט זיך פערערגערט, הגם אין א בעדייטענד קלענערער מאס ווי פריהער.

עס זענען געפאלען די פרייזען פון רוי־שטאפען און פון האלב־פאבריקאטען. אביסעל ווייניגער זענען געפאלען די פרייזען פון פערטיגע אויספארבייטונגען. דאס האט ארויסגערופען א ווייטערדיגע פערקלענערונג אין דער רענטירונג פון די אונטערנעהמונגען, וואו די פרייזען זענען נישט געפאלען צוליב דער פערקלענערונג פון די פראדוקציאנס־קאסטען. אין אלגעמיין איז דער מאסשטאב פון דער פראדוקציע געבליבען אהן ענדערונג.

עס פעהלען אין אלגעמיין סימנים, וואס זאלען אנווייזען, אז דער קריזיס זאל זיך ווייטער פערשארפען. אמת, עס זענען נישטא קיין סימנים פון פערבעסערונג, אבער דאך לאזט זיך בעמערקען אנ׳איבערגעוויכט פון די פאקטארען, וועלכע מען קען בעטראכטען אלס פאזיטיווע: פערקלענערונג פון דער צאהל וועקסעל־פראטעסטען, פאלען פון דער צאהל באנקראטען ביז צו דער מדרגה פון יאהר 1928, אויך א וואוקס פון די דעפאזיטען. מען דארף אויך נעהמען אין בעטראכט, אז אין די לעצטע יאהרען האבען זיך אומעטום פערקלענערט די פראדוקציאנס־קאסטען. דערביי זענען פערקלענערט געווארען נישט בלויז די קאסטען פון רויה־שטאפען און ארבייטס־לוין, נאר אויך די שטענדיגע אויסגאבען ווי אדמיניסטראציע. אזוי ארום מאכט די פערקלענערונג פון די פראדוקציאנס־קאסטען די אונטערנעהמונגען מעהר רענטאבעל איידער זיי זענען געווען פריהער.

דער וואוקס פון די דעפאזיטען און די פערקלענערונג פון אומלויף פון באנקנאטען בעדייט, אז דער פראצעס פון טעזאוריזאציע (בעהאלטען געלד אין דער היים) נישט נאר ער וואקסט נישט, נאר אז די בעהאלטענע געלטער קעהרען זיך אום אויפען מארק. אמת, די אזוי גערופענע אפשפארונגען ווערען נישט פערוואנדעלט אין רעאלע אינוועסטיציעס, דאך בעדייט דער דאזיגער פראצעס א פערבעסערונג פון די בעדינגונגען, ביי וועלכע די אינוועסטיציע־בעוועגונג קאן בכלל פארקומען.

דאס פאלען פון די איינקונפטען פון דער מלוכה׳ וואס דויערט אהן אויפהער זייט דריי יאהר, איז אין דער בעריכטס־צייט זעהר קליין, אזוי אז מען קאן רעדען וועגען דער אפשטעלונג פון דאזיגען פראצעס. די איינקונפטען פון אינדוסטריע־שטייער און פון הכנסה־שטייער האבען געגעבען דאס ערשטע מאל זייט דריי יאהר אנ׳איבערפלוס לגבי דעם, וואס מ׳האט ערווארט. עס איז אויך איינגעהאלטען געווארען די טענדענץ פון עקספארט צו פאלען. עס איז פערהאלטען געווארען דאס אונאויפהערליכע פאלען פון דער קאנסומציע אין די שטעט. דעסגלייכען די קאנסומציע פון דער קליינער לאנדווירטשאפטליכער בעפעלקערונג, הגם עס איז ווייטער געפאלען די קאנסומציע פון דער מיטעלער לאנדווירטשאפט.

אין דער וויכטיגסטער קאנסומציע־אינדוסטריע, אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע, איז די בעשעפטיגונג אין דעם לעצטען סעזאן נישט געווען קלענער איידער אין פאריגען.

דער אינסטיטוט צו פארשען די קאניונקטורען קומט צום אויספיהר, אז דער איבערגעוויכט פון די סטאביליזאציע־מאמענטען איבער די מאמענטען פון דעפרעסיע אונטערליגט נישט קיין ספק. אבער עס איז נישטא קיין געגרינדעטער גרונד פאראויסצוזעהן אויף די נאהענטסטע חדשים א פערבעסערונג פון דער סיטואציע. די פערבעסערונג איז איינגעגרענצט אנבעלאנגט פון דער ענדערונג אין דער סיטואציע אויפען וועלט־מארק.

מען קאן נישט פאדערען פון דייטשלאנד

צו רעזיגנירען פון דער האפנונג וועגען רעוווידירען די גרעניצען

שטימען פון ענגלישע מלוכה־מענער, וועלכע פוילען מוז זיך גוט איינ׳חזר׳ן

דער פראנצויזישער וואכען־זשורנאל „מאריאנע" ברענגט אין לעצטען נומער דריי שטימען פון ענגלישע אנגעזעהענע פאליטיקער וועגען די בעציהונגען פון ענגלאנד צו פראנקרייך.

מאקדאנאלד שרייבט צווישען אנדערען:

„מיין גרויסע פריינדשאפט מיט הערריא׳ן העלפט מיר צו פערשטעהען פראנקרייך, און די ענליכקייט צווישען די טעמפעראמענטען פון די פראנצויזען און שאטלענדער, דערנעהנטערט מיך צו פראנקרייך". נאך דעם דאזיגען קאמפלימענט אויפ׳ן אדרעס פון פראנקרייך בעשטעטיגט מאקדאנאלד, אז דער גרונד, אויף וועלכען פראנקרייך באזירט איהר פאליטיק איז א שעדליכער, ווייל אויב א מלוכה וויל שטיצען איהר צוקונפט נאר אויף גאראנטיעס פון זיכערקייט, ווערט זי געגליכען צו א הויז, וואס ווערט געבויט אויפ׳ן זאמד. די איינציגע גאראנטיע קאן נאר זיין דער שלום. מאקדאנאלד טרעט ענערגיש ארויס פאר דער רעאליזירונג פון לאזאנער טראקטאט.

אסטין טשעמבערלען, דער געוו. ענגלישער אויסערן־מיניסטער. שרייבט צווישען אנדערען: איך וואלט גערן געזעהען א פראנצויזיש־דייטשע דערנעהנטערונג. דייטשלאנד מוז זיכער דערצו מיטהעלפען און אנערקענען די איצטיגע סיטואציע, אויב דייטשלאנד וויל ווירקליך דערגרייכען וועלכע עס איז נישט קאנצעסיעס. דייטשלאנד האט אין לאקארנא רעזיגנירט פון עלזאס און לאטרינגען. אבער מיר קאנען נישט פאדערען פון דייטשלאנד צו רעזיגנירען פון דער האפנונג וועגען ענדערען איהרע מזרח גרעניצען. מיר האבען בלויז דאס רעכט צו בעטען דייטשלאנד זי זאל האנדלען לאיאל אין זין פון די אנגענומענע פערפליכטונגען, ד. ה. נישט צו שטרעבען צו קיין מלחמה, כדי דורכצופיהרען איהרע פלענער.

„מיר פון אונזער זייט מוזען טון אלצדינג, כדי צו העלפען דייטשלאנד צו פערגעסען די פערגאנגענהייט און צו מאכען איהר לעבען ערטרעגליך. מיר מעגען נישט דערלאזען דערצו, אז דייטשלאנד זאל זיך געפינען אין דער לאגע פון א שפילער, וואס האט אלצדינג פערלוירען און פערצווייפעלט שטעלט ער איין די לעצטע קארט, דראהענדיג נישט נאר זיך, נאר אויך דער גאנצער אומגעבונג מיט א קאטאסטראפע.

נעוויל טשעמבערלען, דער איצטיגער פינאנץ־מיניסטער פון ענגלאנד שרייבט:

איך האף, אז עס נישטא קיין פראנצויז, וואס זאל קוועסטיאנירען די בעדייטונג און די נויטווענדיגקייט אפצוהיטען דעם לאזאנער אפמאך פון פערגאנגענעם יאהר. די זיכערקייט און די צוקונפט פון אייראפע זענען דערפון אנבעלאנגט, און אמעריקא, וועמענס אינטערעסען עס זענען פערבונדען מיט אייראפע, וועט ענדליך מוזען פערשטעהען, אז די לעזונג פון פראבלעם פון די קריגס־חובות קאנען אין קיין פאל נישט צו נישט מאכען דעם אפמאך פון לאזאן.

די דאזיגע שטימונג פון די ענגלישע מלוכה־מענער דארף מען זיך אין פוילען גוט פערנאטירען. זיי אילוסטרירען בולט די ענגלישע שטימונגען לגבי פוילען און דייטשלאנד. ס׳איז גוט צו וויסען, אויף וועמענס זייט עס וועט זיין ענגלאנד, ווען עס זאל קומען צו אנ׳ענטשיידענדען אויסשפיל צווישען פוילען און דייטשלאנד.

קומט אין רוסלאנד א רעאקציע?

די נייע דעקרעטען פון דער סאוועט־רעגירונג זעהען אויס צו זיין זעהר רעאקציאנער

אבער אין מאסקווע קוקט מען אויף אלצדינג אנדערש, ווי אין די לענדער פון דער „פערפוילטער בורזשואזיע"

די סאוועט־מאכט וואלט פיל געגעבען צו האבען אין לאנד אנשטאט אונטערטאנען בירגער. דעם דאזיגען געדאנק ווידערהאלט נאכאמאל אין זיין לעצטען בריף פון מאסקווע דער קארעספאנדענט פון דער „גאזעטא פאלסקא" אסמאר. די סאוועטען טוען אלצדינג, כדי צו האבען בעוואוסטזיניגע בירגער. אין דער היינטיגער איז קודם־כל וויכטיג די גרויסע ארבייט ארום דער ליקווידאציע פון אנאלפאבעטיזם: אין אמאל אנאלפאבעטישען רוסלאנד זענען איצט פאראן נישט מעהר ווי צעהן פראצענט אהנאיווערניקעס (אזוי רופט מען דארט אויף יודיש די, וואס קענען נישט לייענען און נישט שרייבען).

עס איז געווען א צייט, ווען די מאכט האט שוין גערעכענט אנצוהויבען א ליבעראלערען קורס. מען האט שוין געשמועסט אפילו, אז בראש פון דער ג. פ. או., אט דעם שרעקענס־ארגאן פון דער דיקטאטור, זאל געשטעלט ווערען איינער פון די אידעאליסטע פיהרער פון דער מאכט, דער איצטיגער בילדונגס־קאמיסאר בובנאוו.

אבער די ליבעראלע פרובען פון דער מאכט האבען געבראכט דערצו, אז די פויערים האבען אויפגעהערט צו צאהלען די שטייערן אין ברויט און אין פלייש, צווישען די ארבייטער איז שטארק געפאלען די ארבייטס־דיסציפלין, צווישען די בעאמטע איז געקומען א נייע כוואליע פון פערשידענע מיסברויכען. מ׳האט דעריבער פערקערעוועט אויף צוריק און ארויסגעגעבען א רייה נייע דעקרעטען, וועלכע זענען ווי א רעאקציע געגען דעם פריהערדיגען קורס, עס זענען שטרענגער געווארען די פארשריפטען וועגען ארויסטרעטען פון די פויערים פון די קאלכאזען, עס איז איינגעפיהרט געווארען שטייער אין נאטור. אין די שולען איז איינגעפיהרט געווארען א זעהר שטרענגע דיסציפלין, וואס דראהט מיט „וואלפישען בילעט", ווי אין די אמאליגע צייטען. עס איז ארויסגעגעבען געווארען א זעהר שטרענגער דעקרעט געגען די ארבייטער, וואס פערלאזען ווילקירליך די ארבייט, ענדליך איז ארויסגעגעבען געווארען דער דעקרעט וועגען פאספארטען, וועלכער וועט ענטלאפטען די גרויסע שטעט פון נישט געוואונשענע עלעמענטען.

איצט, שרייבט אסמאר, ערווארט איך פון מיין בורזשואזען לעזער אנ׳ערשטוינטען אויסרוף: דאס איז דאך דאס סאמע רעאקציאנערסטע לאנד אין דער וועלט! כמעט פאנשטשיזנע אין דארף, וואלפישע בילעטען, „טשערטא אסיעדלאסטי" א. א. וו.

איך מוז דעם לעזער בערוהיגען, אט אזוי דענקען קאן בלויז די „פערפוילטע" בורזשואזיע, איך וועל באלד אויפקלערען אויפ׳ן מאסקווער

(ווייטער זעהט 6 זייט)

ספארט-בעוועגונג

פאלקאוויטש קילינסקי ווענען דער יודישער ספארט-בעוועגונג

אינטערעסאנטער געשפרעך מיט'ן לייטער פון מלוכה'שען אמט פאר פיזישער ערציהונג

ווי בעקאנט איז דער לייטער פון מלוכהשען אמט פאר פיזישער ערציהונג פולק. קילינסקי געווען אויף דער „מכביהדע" אין זאקאפאנע, ביי דער דאזיגער געלעגנהייט, האבען די יודישע זשורנאליסטען געהאט א געשפרעך מיט'ן פולקאוויק קילינסקי וועגען דער מכביהדע און וועגען דער שטעלונג פון מלוכהשען אמט צו דער יודישער ספארט-בעוועגונג בכלל.

— ווי איז אייער מיינונג ה' פולקאוויק וועגען דער פעריענדיגטער „מכביה'דע" אין געוועזן די ערשטער פראגע.

— איך מוז אנערקענען זי האט נישט געהאט קיין מזל. דער צושטאנד פון וועטער איז געווען אזוי אונארמאל, אז אפילו דער גרעסטער ווילען און ארגאניזאציע וואלט אנגעשטראפען אויף שוועריקייט ביי דער רעאליזאציע. נישט קוקענדיג דערויף איז פאר'ן פוילישען ספארט און פאר דער פוילישער מלוכה א גרויסע סאטיספאקציע, אז נאך דערגרייכען דאס ערשטע מאל אויף דער זומער-מכביהדע אין פאלעסטינע, האט מען די יודישע ספארטלער אין פוילען אנפערטרויט די ארגאניזאציע פון די ווינטער-שפילען און וואס אויך דא אין זאקאפאנע האבען די פוילישע מכבעער אין שווערע בעדינגונגען און אין א שווערען קאמף דערגרייכט דאס בכבודע ערשטע ארט און בעריהמט געמאכט דעם פוילישען ספארט אין דער גאנצער וועלט. פון מלוכה'שען שטאנדפונקט האט די דערגרייכונג פון אונזערע יודישע ספארטלער א וויכטיגע בעדייטונג און די זיגען אויף ביידע מכביהדעס אין תל-אביב און זאקאפאנע גיבען צו פיל רוהם דעם פוילישען ספארט, מיר פערשטעהען אויך די בעדייטונג פון דער דאזיגער „מכבי"-ארבייט אין וועלכע יודישע אימפרעזעס גיבען מיר די געהעריגע אונטערשטיצונג

— ווי אזוי פערקוקט איהר זיך ה' פולקאוויק אויפ'ן יודישען ספארט אין אלגעמיין?

— איך האלט די יודישע ספארט-בעוועגונג און די יודישע ארגאניזאציעס פאר זעהר וויכטיג געזעלשאפטליך און נאציאנאל. די אמאליגע טיפיש-יודישע איינגעהויקערקייט איז שוין פערביי", אויף די יודישע ספארט אימפרעזעס זעהען מיר איצט טויזענדער געזונדע און שטארקע יודען, וואס האט אויך א בעדייטונג פאר דער מלוכה פון פערטיידיגונגס און בירגערליכען שטאנדפונקט, יעדענפאלס קאנסטאטיר איך א בעדייטענדע פערבעסערונג אין דער פיזישער סטרוקטור פון יודישען טיפ.

— אויב איהר האלט די יודישע ספארט-בעוועגונג פאר נוצליך און וויכטיג, צי יועט דער מלוכהשער אמט פאר פיזישער ערציהונג אונטערשטיצען די יודישע ספארט-בעוועגונג אין פוילען?

— אייער פראגע איז זעהר שווער צו ערלעדיגען, דערווייל קומט אונזער הילף פון צייט צו צייט. און די סימפאטיע פאר דער יודישער ספארט-ארבייט פאר א קלארע און שטענדיגע, אויף צו געניסען פון אנ'ענטשפרעכענדער אונטערשטיצונג זעען בויטיג ציפערען אין בעארבייטען פראגראם פון ארבייט. אונזער בעציהונג צו דער „מכבי"-ארגאניזאציע און צו די יודישע ספארט-פעראיינען איז אפהענגיג באר פון פארשטעלען דעם פערנעהם און קוואליטעט פון ארבייט וואס איז שוין אויסגעפיהרט געווארען און וואס דארף נאך אויסגעפיהרט ווערען, פערשטעהט זיך אין די ראהמען פון די איצטיגע מעגליכקייטען. וואס מעהר דער ציל און מיטלען זעען קלארער פרעציזירטער, אלס ערפאלגרייכער און שנעלער קען קומען אונזער הילף און אונטערשטיצונג. איך פערוף זיך דערווייל אויף מיין בעריכט פון דער טעטיגקייט פון מלוכהשען אמט פאר פיזישער ערציהונג, וועלכען איך האב אפגעגעבען דעם וויסעשאפטליכען ראט פאר פיזישער ערציהונג, וואו איך האב אויך אפגעגעבען א גענויען בעריכט פון אונזער בעציהונג צו דער יודישער ספארט-בעוועגונג, איך האב ארומגערעדט די ארבייט און בעדייטונג פון יודישען ספארט פאר דער מלוכה און דער פוילישער ספארט-בעוועגונג. אין דער דיסקוסיע איז נישט געווען קיין איין שטים פון פארבעהאלט, פון דעם דריבגט ארויס, אז מיר אנערקענען די ארבייט פון די יודען אויפ'ן געביט פון פיזישער ערציהונג.

דאס דאזיגע געשפרעך מיט'ן פולקאוויטש קילינסקי דארף אונבעדינגט אויסגענוצט ווערען דורך דער ארגאניזירטער יודישער ספארט-בעוועגונג, ווייל דער אנפיהרער פון מלוכהשען אמט האט בפירוש אויסגעדריקט זיין גרייטקייט צו שטיצען די יודישע ספארט-בעוועגונג.

די זיגער פון די אינטערנאציאנאלע סקי-מייסטערשאפטען אין אינסברוק (שארושען)

וואלטער פראגער (שווייץ)

אינגע לאנטשנער (וויען)

דער שנעלסטער אייז-לויפער אין איראפע

איוואר באלאנגרוד (נארוועגיען)

שווים-סעקציע ביי „הכח"

דער ספארט-פעראיין „הכח" האט ארגאניזירט א שווים-סעקציע אונטער דער אנפיהרונג פון ד"ר מאלער. די סעקציע וועט אינגיכען אנהויבען די טרעניגגען. איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין סעקרעטאריאט פון „הכח".

פייערליכקייט אין „הכח"

צוליב'ן „ערשטען באקסער-שריט"

אין צוזאמענהאנג מיט די פערמעסטונגען פון „ערשטען באקסער-שריט" צו וועלכען „הכח" האט צוגעשטעלט א גרויסע צאהל יונגע באקסער און צוליב די ערפאלגען אויף די דאזיגע פערמעסטונגען פון די „הכח"-באקסער איז איינגעארדנט געווארען א בעשיידענע פייערליכקייט. נאך די רעדעס פון ד"ר קראוס, אינזש. פיקעלני און מאג. שטערן האבען די יונגע באקסער בעקומען אויסצייכנונגען.

„מכבי" איז די שווער-אטלע-טישע-מייסטערשאפטען

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס עס דערנעהנטערען זיך די לאדזער מאנשאפטס-מייסטערשאפטען אין געוויכט-הויבען, האבען זיך אנגעהויבען אינטענסיווע טרענינגען פון די שווער-אטלעטיקער-סעקציע ביי מכבי אונטער דער אנפיהרונג פון אינזש. באדזעכאווסקי.

די טרעניגגען פון דער סעקציע קומען פאר מיט א ספעציעלער שטאנג פון בערגער-סיסטעם, יעדען מאנטאג און דאנערשטאג אונטער דער אנפיהרונג פון 7-מאליגען פוילישען מייסטער מ. ווײנגארטען.

כדי אויסצוטיילען די רעפרעזענטאנץ-מאנשאפט וועלען סוף חודש פארקומען די קלוב-מייסטערשאפטען אין אלע וואגען.

שווים-סעקציע פון „מכבי"

די שווים-סעקציע פון „מכבי", וועלכע שטרעבט צו פאפולאריזירען די דאזיגע ספארט-פערצווייגונג צווישען די ברייטע קרייזען פון דער לאדזער געזעלשאפט, ארגאניזירט א קורס פאר אנפענגער און אוואנסירטע אין זגערזשער באסיין אונטער דער אנפיהרונג פון ה' סטודזשינסקי.

אלע אינפארמאציעס ערטיילט דער סעקרעטאריאט פון „מכבי" גדאנסקא 40.

פינג-פאנג-פערמעסטונגען

מכבי (לאדז — זשמונאי (לעמבערג)

וועלען פארקומען היינטיגען דינסטאג אין לאדז

דינסטאג וועלען אין לאקאל פון „מכבי" גדאנסקא 40 פארקומען פערמעסטונגען אין פינג-פאנג צווישען דעם פוילישען מייסטער מכבי (לאדז) און דעם מייסטער פון לעמבערגער קרייז, חשמונאי (לעמבערג). די פערמעסטונגען וועלען זיין זעהר אינטערעסאנט צוליב דער הויכער מדרגה פון ביידע מאנשאפטען. די לעמבערגער מאנשאפט קומט אין שטארקסטען צוזאמענשטעל מיט עהרליך און קיהל בראש. אויך „מכבי" שטעלט ארויס דעם בעסטען צוזאמענשטעל.

קורסען פאר ריטמיק און פלאסטיק

דער יודישער ספארט-קלוב „מכבי" ארדענט איין קורסען פון פלאסטיק און ריטמיק פאר דערוואקסענע און קינדער.

וועגען פעראייניגען „יוטשענקא" מיט „יארדאן"

ווי מיר דערוויסען זיך פון א מאסגעבענדע קוועלע קומען פאר זייט א לענגערע צייט אונטערהאנדלונגען צווישען די פערוואלטונגען פון די יודישע ספארט-פעראיינען „יארדאן" און „יוטשענקא" וועגען א פעראייניגונג.

עס איז צו האפען דאס די פערוואלטונגען וועלען זיך אנשטרענגען און דערפיהרען די אונטערהאנדלונגען צו א פאזיטיווען רעזולטאט, האבענדיג אין זינען די טובה פון יודישען ספארט בכלל און פון גייערס ראיאן בפרט, וועלכער נויטיגט זיך זעהר שטארק פון א לענגערער צייט אין אנ'אייגענע מעכטיגע ספארט-ארגאניזאציע.

סלאוואנישער סקי-מעטש וועט פארקומען אין זאקאפאנע

פון 17 ביז'ן 22 פעברואר וועלען אין זאקאפאנע פארקומען די פוילישע סקי-מייסטערשאפטען אין אינטערנאציאנאלער קאנקורענץ. ס'וועלען אנטייל נעהמען טשעכיען, יוגאסלאוויען און בולגאריען.

אינטערעסאנטער באקס-מעטש אין לאדז

סקאדרא (ווארשא) זיעדנאטשאנע 4:10

די ארויסטריטען פון איינעם פון די ווארשאווער באקסער שפיצען - מאנשאפט, האט אין לאדז ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג. די געסט האבען זיך ארויסגעשטעלט פאר א גוט צוזאמענגעשטעלטער און איינהייטליכער מאנשאפט, וועלכע דיספאנירט מיט זעהר גוט באקסער-מאטריאל.

די לאדזער אין גענענזאץ צו די געסט האבען זיך ארויסגעשטעלט פאר א זעהר שוואכער מאנשאפט.

דער מעטש האט זיך אנגעהויבען מיט א פריינדשאפטס - פערמעסטונג צווישען קאוואלעווסקי (י.ק.פ.) און זשעלינסקי (זיעדנ.) דער קאמף האט נעהאט אנ'אינטערעסאנטען פערלויף. נאך 2 אויסגעגליכענע רונדען האט קאוואלעווסקי זעהר גוט פיגישירט און געוואונען הויך אויף פונקטען.

די טעכנישע רעזולטאטען פון מעטש זענען געווען פאלגענדע:

פליגען-געוויכט: מילער (סקאדא) נאק-אוטער קאשניא (זיעדנאטשאנע).

אין האהן - געוויכט האט מיכאלאק (זיעדנאטשאנע) אין א שעד-נעם קאמף געוואונען ביי קוקעלקא (סקאדא).

אין פעדער - געוויכט האבען מאטושעווסקי (סקאדא) און סטאניקאווסקי (זיעדנאטשאנע) געקעמפט אהן רעזולטאט.

א זעהר פערביסענעם קאמף האבען געפיהרט דיראנעק (סקאדא) און מאטשעווסקי (זיעדנאטשאנע) דער קאמף האט זיך אויך געענדיגט אהן רעזולטאט.

אין האלב-מיטעל געוויכט האט קאשינסקי (זיעדנאטשאנע) אין דער צווייטער רונדע זיך אונטערגעגעבען באנקאווסקי'ן (סקאדא).

אין דער מיטעל-געוויכט האט „זיעדנאטשאנע" אפגעגעבען 2 פונקטען דורך א וואלקאווער.

אין א פריינדשאפט-פערמעסטונג האט שטאהל II רעמיזירט מיט סעווערינאק'ן.

אין דער לעצטער פאר האט דאנטשאק (סקאדא) אין דער האלב-שווערער געוויכט בעזיגט דורך נאק-אוט ביסטרין (זיעדנאטשאנע) די קאמפען אין רינג האט אויסגעצייכענט געפיהרט ה' ל. שטערן.

סקאדרא (ווארשא) - גייער (לאדז) 4:8

נעכטען איז פארגעקומען דער צווייטער באקס-מעטש פון דער ווארשעווער מאנשאפט פון „סקאדא" מיט דער מאנשאפט פון לאדזער „גייער". די קאמפען זענען פארגעקומען נאר אין 6 וואגען. די טעכנישע רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

מילער (סקארא) האט בעזיגט וואיטשעכאווסקי'ן (גייער) אויף פונקטען.

קרום (גייער) איז אנערקענט געווארען אלס זיגער איבער קוקעלקא (סקאדא), וועלכען דער דאקטאר האט אין דער צווייטער רונדע נישט מעהר ערלויבט צו קעמפען.

ציראנעק (סקאדא) האט בעזיגט וואזשניאקעוויטש'ן (גייער) אויף פונקטען.

מאטושעווסקי (סקאדא) האט געוואונען ביי גאדזשי'ן (גייער).

באנקאווסקי (סקאדא) האט געוואונען ביי ליפיעצ'ן (גייער).

מייער (גייער) האט געוואונען ביי סעווערינאק'ן (סקאדא), וועלכער האט געקעמפט מיט א פערוואונדעטען שטערן.

ספארט-שפילען

אין זאל אויף זאטאנטנא 82 זענען נעכטען פארגעקומען ספארט-שפילען פון 5 מאנשאפטען פון ל.ק.ס.: 2 פרויען-מאנשאפטען און 3 מענער-מאנשאפטען. די רעזולטאטען זענען פאלגענדע:

נעץ-באל פאר פרויען:

ל.ק.ס. — מכבי 1:2

נעץ-באל פאר מענער:

ל.ק.ס. — אימסא 0:2

קויש-באל פאר פרויען:

ל.ק.ס. — מכבי 4:8

קויש-באל פאר מענער:

ל.ק.ס. — אימסא 22:54

ל.ק.ס. — ה.ס.ס. 22:27

(ווייטערע ספארט-ידיעות זעה 9. זייט).

„די גרויסע טאַט דאַרף ווערען אַ פאַקט"

אַפּעל צו דער רעגירונג מכּוח שאַפען נייע שטייער-בעדינגונגען

רעדע פון דעפּ. מינצבערג בעת דער בודזשעט-דעבאַטע איז סיים

בעת דער בודזשעט-דעבאַטע אין סיים האָט דעפּ. ל. מינצבערג געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכע ער האָט געזאָגט: ראשית כל שטעל איך פעסט, אַז די יודישע בעפעלקערונג לעבט איבער — אַ חוץ דעם אַלגעמיינעם קריזיס — נאָך אַ ספּעציעלען קריזיס, מחמת די ספּעציפישע בעדינגונגען פונ'ם לעבען פון פּוילישען יודענטום פערטיפערט און פערגרעסערען זיין נויט.

דער מסחר און מלאכה — די הויפּט מקורים פונ'ם יודישען ווירטשאַפטליכען לעבען

זענען אינגאַנצען צובראָכען

די בעסטע ראיה דערצו איז די אָפיציעלע סטאַטיסטיק פון האַנדעלס אונטערנעהמונגען, וואָס זאָגט עדות, אַז דאָס פּוילישע יודענטום איז אין משך פון די לעצטע יאָהרען חרוב ומחורב געוואָרען.

אַרום הונדערט טויזענט געשעפטען זענען ליקווידירט. דער ווירטשאַפטליכער קריזיס און די צעכען פּאָליטיק האָבען כמעט אַזאַ צאָהל האַנדווערקער-וואַרשטאַטען אָפּגעשטעלט. אויב מען זאָל נאָך נעהמען אין אַכט די עטליכע צעהנדליג טויזענט אַרבייטסלאָזע, יודישע אַרבייטער, בעקומען מיר אַ פערטעל מיליאָן יודישע משפחות, וואָס זענען אינגאַנצען אַרויסגעוואָרפען געוואָרען פונ'ם ווירטשאַפטליכען לעבען, ד. ה. איבער אַ דריטעל פון דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג.

ביי נאָרמאַלע בעדינגונגען האָט בעדאַרפט פאָרקומען אַן איבערשיכטונגס-פּראָצעס פון די דאָזיגע אַרויסגעשטויסענע עלעמענטען, ווי מיר זעהען אָבער וואַקסט די פּויפּעריזירונג און די דעקלאַסירונג פון די יודישע מאַסען, אָבער קיין שום אויסזיכטען איבערצופיהרען די דאָזיגע אָפּהענגיג - געוואָרענע כחות אין אַן אַנדער ריכטונג האָבען מיר נישט.

מען זאָגט, אַז מיר האָבען צופיל סוחרים און

מען פערגינט אונז נישט אונזער רעמעריי

אויפ'ן דאָזיגען יסוד פיהרט די ענדעציע אַ אַנטי-יודישע באָיקאָט-פּראָפּאַגאַנדע.

עס איז געווען אַ צייט, ווען דער שעפער פון דער ענדעקישער אידעאָלאָגיע האָט געדרשעט, אַז יודען זענען אַנ'אינטערנאַציאָנאַלע קראַפט און פון דאַנען האָט מען געדרונגען, אַז מען דאַרף זיי באָיקאָטירען און שלאָגען.

דאָ נישט לאַנג, האָט דערזעלבער אבי אבות פון דער ענדעציע געשאַפען פונקט אַ היפּכדיגע טעאָריע, אַז יודען האָבען אויפגעהערט צו זיין אַן אינטערנאַציאָנאַלע קראַפט. פונדאַנען האָט מען ווידער געדרונגען, אַז עס איז אַ מצוה זיי צו באָיקאָטירען און צושלאָגען. ווי די מעשה זאָל נישט זיין, קען באָיקאָטירען און שלאָגען קיינמאָל נישט פערשאַדען.

איך מיין אָבער, אַז סיי די רעגירונג, סיי דער פינאַנץ-מיניסטער זענען נישט קיין אָנהענגער פון דער דאָזיגער שיטה, נאָר זענען, פּערקעהרט, גרייט זי צו פערורטיילען.

און דאָך ווערען יודען — טראָץ אונזערע ערוואַרטונגען און נישט געקוקט אויף דער שרעקליכער ירידה אונזערער — לע"ע אויף קיין מלוכה-שטעלעס נישט אָנגענומען, און זיי האָבען צו אַ גאַנצער רייה

הכנסה-געביטען קיין שום צוטריט נישט

אויב די ענדעציע, ווען זי איז געווען ביי דער מאַכט, האָט נישט צוגעלאָזט אויף קיין מלוכה-שטעלעס, האָט עס געשטאַמט פון איהר שנאה און איהר ווידערווילען צו דער יודישער ראַסע. אָבער די היינטיגע רעגירונגען, האָף איך, זענען נישט בעהערשט פונ'ם דאָזיגען אַנטאַגאָנישען פעהלער און ביינדען איהם אוודאי נישט מיט זייער מלוכה-אידעאָלאָגיע.

מען רעדט אַ סך וועגען נומערוס קלויזוס אין די הויכשולען. אָבער מען פערגעסט דערביי, אַז אַפילו אין די פאַך-שולען, וואָס זאָלטען געמאַכט מעגליך דעם יונגען דור אונזערען זיך צו לערנען אַ פּראָפעסיע, האָבען מיר קוים 3—4 יודישע שילער.

וואָס זשע ה' מיניסטער, זאָלען מיר אָנהויבען טאָן און פון וואַנען זאָלען מיר נעהמען אויף

אַזעלכע ריזיגע שטייערען

ווי מ'לעגט אויף אונז אַרויף.

עס איז אונז שלעכט, גיהנום'דיג שלעכט. אַן אַנדער מעשה, אַז אַפילו אין דעם דאָזיגען הויש-מאָמענט האָבען מיר דעם מוט צו זאָגען, אַז אין פּרט פון פּאָליטישער בעציהונג צו יודען אַלס בירגער, זענען אונז ליבער די זיבען מאָגערע יאָהרען פון נאָכ'ן מאַי-רעזשים, ווי די זיבען פעטע יאָהרען פון דער פאַר-מאַי'יגער ממשלה.

מיינע ביזאַהעריגע בעמערקונגען זענען דערווייל נוגע געווען בלויז דעם דעקלאַסירטען עלעמענט, דעם מענשען אָהן אַ „היינט", די ווירטשאַפטליכע לעבעדיגע מתים.

איך פערזיכער אייך, אָבער, אַז נישט ווייניגער פערצווייפעלט איז

די לאַגע פונ'ם סוחר און האַנדווערקער

וואָס האָט נאָך בעוויזען זיין געוועלב אָדער וואַרשטאַט מציל צו זיין.

די עטאַטיזירונג און מאָנאָפּאָליזירונג פונ'ם האַנדעל און פּראָדוקציע דערשטיקען דאָס חוחרשום, און קודם כל דעם יודישען סוחר.

מיט וואָס פאַר אַ ריזיגע טריט עס גייט פאָר-אויס דער אַנטייל פון דער מלוכה אין דעם האַנדעל, דינט אַלס עדות דער פאַקט, אַז די פּאָסט שטעלט שוין צו אויף בעשטעלונג לעבענס-מיטעל פערשיידענע קאָנסומענטען.

דאָס איז אַ מין עטאַטיזירונג פון הינער דורכ'ן פּאָסט-מיניסטעריום, וואָס האָפט אַז זיי וועלען לעגען גאָלדענע אייער פאַר דער מלוכה.

איך בין שטאַרק מסופק צי די דאָזיגע פּאָסט-אונטערנעהמונג האָט אַ הכנסה ווערט פאַר אונזערע פינאַנסען.

צו אַלע צרות קומען אונז נאָך צו וואָס אַמאָל מעהר

פּריוואַט-מאָנאָפּאָלען

איך ווייס נישט, צי דאָס איבערגעבען אין איין האַנד פּראָדוקטען פון ערשטען געברויך, צי אַפילו לוקסוס-זאַכען זאָלען דאָס זיין פלוימען, ראָזשינקעס צי באַנאַנען — גיט עפּעס ריוחים די מלוכה-פינאַנסען און צי מען וואָלט אַ סך היזק געהאַט, ווען דאָס וואָלט נישט געשעהן. להיפּך, ווייס איך אָבער, אַז אַזעלכע מינים מאָנאָפּאָלען אין גרויסע, בידגאָשטש אָדער וואַרשע, האָבען אונטערגעגראָבען און גראָבען אונטער טויזענטער סוחרישע עקזיסטענצען און אין דערזעלבער צייט — טויזענדער שטייער-צאָהלער.

הויכער סיים! דער פינאַנץ-מיניסטער הייסט מאָהנען שטייערן. דאָס איז זיין פליכט. דער האַנדעל און אינדוסטריע איז אָבער געוואָרען אַזאַ געשפּענסט, פון וועלכען עס וואָלט זיך געוואָלט ענטלויפען, כדי צו געפינען אַ מקום מקלט אין אַנדערע הכנסה געביטען ווי איך האָב שוין געזאָגט, זענען די דאָזיגע געביטען פאַר יודען, ליידער, נאָך אַלץ פערשלאָסען.

היינט זשע, וואָס פאַר אַ בעציהונג זעהען מיר צו די דאָזיגע רואינירטע שטייער צאָהלער מצד אַ טייל פינאַנץ בעאַמטע?

איך וועל זיך ערלויבען צו דערצעהלען אַ פאַקט, וואָס בעקומט ממש ביי אונזערע פערהעלטנישען די בעדייטונג פון אַ סימבאָל.

אַ שעהנעם דאָנערשטאָג האַלב פיר ביינאַכט פאַלט אַריין

אין לאָדז אין אַ בעקעריי —

בעת'ן באַקען חלה אויף שבת - אַ סעקוועסטראַטאָר כדי איינצומאָהנען אַ פערלעגענעם שטייער. דער סעקוועסטראַטאָר וויל אויפטאָן ניסים (קאָנפיסקירט ער דאָס גאַנצע ביסעל מעהל, בריינגט צו פיהרען צוויי בעקער-געזעלען דינגט אַ פוהר ביז אַרום צוויי אַ זייגער ביינאַכט איז דאָס געבעקס מיט מזל פערטיג.

די דאָזיגע אונטערנעהמונג גיט איהם פאַר 106 זלאָטעס געבעקס, אויף וועלכען ער האָט אויסגעגעבען 98 זלאָטעס מלוכה געלד. איך בין איבערצייגט, אַז ביים פערקויפען דאָס געבעקס האָט ער דאָס געלד, וואָס ער האָט אַריינגעלעגט אין דעם גאַנצען געשעפט, אוודאי נישט אַרויסגענומען. אָבער דער סעקוועסטראַטאָר האָט דאָך אָפּגעטאָן אַ העלדישע טאַט.

אָבער, צום בעדויערען, איז דאָס נישט קיין איינצעל פאַל. דאָס איז אַ סיסטעם פון אַ טייל בעאַמטע, וועלכע זענען אַרויסגעטרעטען מיט'ן גייסט פון אַמאָל, אַ סיסטעם, וואָס מאַכט חרוב דעם האַנדעל און אינדוסטריע און דערלאַנגט גלייכצייטיג אינ'ם רוקען ביין פון די מלוכה-הכנסות.

צומיסטענטן ליידט דערביי דער קליינער סוחר און בעל מלאכה. און דער עיקר ווערט בעוועלה'ט אין דעם פרט די פּראָווינץ.

פאַראַיאָהרען האָב איך דערציילט אַ מעשה וועגען אַ געוויסען נאַטשעלניק פון אַ שטייער-אַמט, וואָס האָט אויף אַנ'אונדערהערטען אופן זיך בעצויגען צו יודען.

דערזעלבער בעאַמטער אָבער, ווען ער איז געוואָרען איבערגעטראָגען אויף אַן אַנדער אָרט פיהרט זיך אויף אַזאַ אופן, אַז אַלע דאָנערשטאָג געהט ער אַרויס אויפ'ן מאַרק זעהען צי ווער עס קויפט עפּעס אַ פישעל אויף שבת, אַזאַ מין איינער זאָל שוין נישט צו חלומ'ען אַפילו וועגען פערקלענערען אָדער צולייגען אויף ראַטעס דעם שטייער.

איך וואָלט נאָך וועלען בעריהרען די אָנגעוועטיגסטע פראַגע, איך מיין די

פראַגע פון פערלענגטע שטייערן

(דעפּ. דורא מאַכט אַ צווישען-רוף: פּויערים צאָהלען, זאָלען די זשידעס „אויך צאָהלען").

עס איז כאַראַקטעריסטיש, אַז די ליציטאַציע-היענעס, וואָס פלעגען דאָ נישט לאַנג מחנות'וויין נאָכגיין מיט די סעקוועסטראַטאָרען, האָבען איצט אויפגעהערט צו לויערן אויף זייערע קרבנות, ווייל דאָס אַלטוואַרג, וואָס ווערט צוגענומען ביי די שטייער-צאָהלער, איז שוין גיכער ראוי אַרויסגעוואָרפען צו ווערען אויפ'ן מיסט, ווי פערקויפט צו ווערען אַפילו אויפ'ן אַלטוואַרג-מאַרק.

בכלל פיהלט זיך גליקליך אַזאַ מין בירגער, וואָס איז געבליבען ביי איין מלבוש און ביי צוויי צעבראָכענע שטוהלען, ווייל קיין סעקוועסטער דראָהט איהם שוין נישט.

בכלל לעבען מיר אין מאָדנע פּאַראַדאָקסאַלע צייטען: גרויסע מלוכות פאָדערן פאַר זיך אַ מאָראַטאָריום, ווייל זיי זענען נישט בכוח צו צאָהלען קיין חובות. לאַנדווירטען געניסען פון מאָראַטאָריום. אויפ'ן געביט פון ווערט-פּאַפּירען זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען מאָראַטאָריום-פעראָרדנונגען.

אָבער דער אָרימער קרעמער און שוסטער מוזען צאָהלען נישט בלויז לויפענדע שטייער, נאָר אויך לאַנגיעהריגע שטייער-חובות.

אויב מיר האָבען ביי אַלע אַנדערע בודזשעט-אַרבייטען געוועהנליך געשריגען: „צו ווייניג", איז דער לייט מאָטיוו פונ'ם יודישען פאָרשטעהער ביים פינאַנץ - בודזשעט דאָס אויסגעשריי: „צו פיל"! דאָס איז שוין נישט ה' מיניסטער קיין אַפּעל, נישט קיין קלאָג-וואָרט אַפילו, נאָר אַ שטים פון שרעקליכען יאוש און לעצטער נויט, וואָס רופט נאָך הילף. ווייל די פעראָרימטע און פערשטויסענע יודישע בעפעלקערונג איז שוין מעהר נישט ביכולת אויסצוהאַלטען.

דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען און די רעאַלע פינאַנץ-איינשטעלונג אַפּעלירען צו אייך ה' מיניסטער, איהר זאָלט

שאַפען נייע שטייער-בעדינגונגען

דער ה' מיניסטער קען זיך איבערצייגען, אַז מיר האָבען ווייניגער ווי מיקראָסקאָפּישע שטייער-מעגליכקייטען, אַז אונזער ווירטשאַפטליכע לאַגע איז אַ קאַטאַסטראָפאַלע, אַז אונזער שטייער-פעהיגקייט איז לגבי די לאַסטען ממש אַ קאַריקאַטור אויפ'ן פּאַך פון אַ פּיראַמידע.

דער ה' מיניסטער וועט אָהן שום ספק דעמאָלט מסכים זיין מיט אונזער הנחה, אַז ערשט דאָס שטיצען די שטייער אויסמעסטונג אויף אַ רעאַלען יסוד איז אַנ'ערבות פאַר'ן פינאַנץ-בודזשעט און פאַר'ן מלוכה-בודזשעט בכלל.

פאַראַיאָהרען האָב איך געענדיגט מיין רעדע מיט'ן גלויבען אין אַ גרויסען טאַט פון די רעגירונגס קרייזען. היינט — וואַרט די יודישע געזעלשאַפט אונגעדולדיג, אַז די גרויסע טאַט זאָל סוף כל סוף ווערען אַ רעאַלער פאַקט.

יודישע מיידלעך האָבען חתונה מיט אינדיאַנער און טערקען

אינדישער פּרינץ מיט אַ יודיש מיידעל. — טאָכטער פון אַ רב מיט אַ זוהן פון אַ טערקישען מיניסטער

(אַ בריף פון פּאַריז)

פון א. יאַקובאָוויטש

איהר הערט לעצטענס אָפט וועגען יודישע מיידלעך, וואָס האָבען חתונה מיט מאַהאַראַדזשאַס, מיט פּרינצען, פירשטען פון די ווייטסטע לעגענדאַרישע לענדער, מיט די זיהן פון מיניסטאָרען, — די אַלע געשיכטעס זענען אמת, דאָס זענען דאָך איבערטימע ליבעס-געשיכטעס, בעהאַלטענע ראָמאַנען, נאָר אַ טייל פון זיי ווערען ענטדעקט און מען דערצעהלט זיי פאַר דער גאַנצער וועלט. אָבער מיר דאָ, אין אייראָפּע, אין די גרויסע וועלט-שטעט, אין פּאַריז, אין לאָנדאָן, ווייסען אַז אַ סך אַזעלכע הערליכע ליבע-ראָמאַנען וועבען זיך איצט צווישען יודישע מיידלעך און זיהן פון מאַהאַראַדזשאַס, פון פּרינצען פירשטען, גראַפען, מיניסטאָרען, פּרעזידענטען — פון אינדיע, פון יאַפּאַן, פון כינע, פון אַרגענטינע, פון בראַזיליע, פון מאַראָקאָ, פון אַלזשער, פון טערקיי — וואָס קומען אַהער שטודירען.

הערט אויס איינע פון אַ סך אַזעלכע סענסאַציאָנעלע געשיכטעס:

געקומען אַ 23-יעהריגע שעהן יודיש מיידעל פון וואַרשע שטודירען מעדיצין אין אוניווערזיטעט אין טולוזע, פראַנקרייך. איהר פאָטער האָט אַ קליינעם געוועלב אין וואַרשע פון אַלטע קליידער, דאָך האָט די טאָכטער צונויפגעזאַמעלט אַ ביסעל געלד און איז אַוועקגעפאָהרען לערנען, ווערען אַ דאָקטאָרקע. נישט אַזוי לייכט קומט עס אָן. זי האָט געמוזט פיהרען זעהר אַ שפּאָרזאַם לעבען, פון פיל פערגעניגענס אין דער פרעהליכער פראַנצויזישער אוניווערזיטעט-שטאָט האָט זי זיך געמוזט אָפּזאָגען, אָבער יונג איז זי געווען, און טאַקע זעהר אַ שעהנע, חנעוודיגע יודישע טאָכטער — און דאָס לעבען האָט גערופען...

האָט אויף איהר געוואָרפען אַן אויג אַ הינדוס פון באָמביי, אַ זוהן פון אַ רייכען מאַהאַראַדזשאַ אין אינדיען, וועגען וועלכען אַלע האָבען געוואוסט אַז ער איז דער איינציגער יורש פון דעם שעהנעם טיטעל און פון דעם זעהר גרויסען פערמעגען פון זיין פאָטער. דאָס מיינט, אַז ווי נאָר זיין אַלטער טאַטע וועט „צומאַכען אַנ'אויג" וועט ער, דער יונגערמאַן ווערען דער מאַהאַראַדזשאַ מיט די געוואַלדיגע גיטער און אומגעהויערען רייכטום אין דער ווייטער אינדיען. דער יונגערמאַן האָט געהייסען קאַליס גראַמאַטהאַראַ און געהערט צו אַ גרויסער פאַמיליע פון די רייכסטע מאַהאַראַדזשאַס אין אינדיע, נישט נאָר זיין פאָטער, נאָר אויך זיינע פעטערס, שוועסטער-קינדער זענען דאָרטען מעכטיגע הערשער און באָדען זיך אין גאָלד און בריליאַנטען, האָט געטראָפען אַ גליק, און דער דאָזיגער רייכער יונגערמאַן האָט נישט אָפּגעלאָזט זיין אויג פון דער שעהנער אָרימער יודישער מיידעל פון וואַרשע...

אויך דאָס מיידעל איז נישט געבליבען גלייכגילטיג. זי — אַ טאָכטער פון אַ פרומען יוד אין וואַרשע, ער — אַ זוהן פון אַ רייכען מאַהאַראַדזשאַ אין אינדיען, ווייסען די ליבע פרעגט נישט אויף אַזעלכע זאַכען, און עס האָט זיך צעפלאַקערט נאָר אַ הייסע ליבע צווישען ביידע יונגע מענשען. ביז זיי האָבען נישט געקוקט אויף גאָרנישט און זענען אין איין שעהנעם פריהמאָרגען אַוועקגעגאַנגען צום מעיאָר אין טולוזע און אַרויסגענומען חתונה-פּאַפּירען. דאָס יונגע פּאָרפאָלק, די טאָכטער פון דעם פרומען וואַרשעווער יודען מיט'ן זוהן פון מאַהאַראַדזשאַ, האָבען זיך דאַן אַרויסגעלאָזט אויף אַ רייזע אין דעם גליקליכען האָניג-חודש, דער זוהן פון מאַהאַראַדזשאַ האָט געהאַט אין טולוזע אַנ'אייגענעם לוקסוס-אויטאָ, איז דאָס יונגע פּאָרפאָלק אַוועקגעפאָהרען אין דער שווייץ, שפּעטער קיין איטאַליען, דערנאָך קיין דייטשלאַנד, עסטרייך, זיי האָבען געהוליעט טעג און נעכט אין בערלין און ווין און זיך געלאָזט וואוילגעהן, אין דעם גליקליכען האָניג-חודש, איז די איינפאַלען צו פאָהרען אויך קיין וואַרשאָ.

אַי, וואָס איהר מאַן איז נישט קיין יוד, ער — אַ זוהן פון אַ מאַהאַראַדזשאַ אין אינדיען — וועט זי שוין עפּעס אויסדרעהען, זי וועט צוזאָגען, אַז איהר מאַן וועט זיך מגייר זיין. און איהר יונגער, שעהנער געליבטער מאַן האָט איהר טאַקע פערזיכערט אַז ער וועט געבען אַזאַ צוזאָג, זיין שווער אין וואַרשאָ, דעם פרומען פּוילישען יודען.

זענען זיי געקומען קיין וואַרשאָ, דער זוהן פון מאַהאַראַדזשאַ איז צוגעפאָהרען מיט זיין יונג ווייבעל אין דעם פּרעכטיגען רייכען אויטאָמאָביל און די גאַנצע גאַס איז געווען פול מיט זיי. דער טאַטע, דער פרומער וואַרשעווער יוד, איז גאָרנישט געווען אַזוי איבערגעשראָקען, האָט זיך גאָרנישט אַזוי שטאַרק געשעהמט מיט זיין איידעם, וואָס קומט פון אַזעלכע ווייטע לענדער — און האָט געמאַכט אַ ברייטען שבת פאַר זיינע ליבע געסט, מען האָט זיך געפרעהט, מען האָט פערבעטען שכנים, געגעסען אַ גרויסען, געשמאַקען טשאָלענט געזונגען זמירות — און דער איידעם, דער זוהן פון מאַהאַראַדזשאַ, האָט געהאַט אַ שטאַרקע הנאה, נאָך שבת איז דאָס פּאָרפאָלק אַוועקגעפאָהרען, און דער איידעם האָט צוגעזאָגט אַז ער וועט זיך מגייר זיין, אַוועקגעפאָהרען זענען זיי זעהר ווייט — קיין אינדיען. איצט וויל דער גליקליכער מאַן ווייזען זיין פאָטער, דעם מאַהאַראַדזשאַ, די שעהנע פרוי, וואָס ער האָט זיך אויסגעקליבען אין אייראָפּע.

היינט, שטעלט זיך פאָר, ווען עס זאָלען זיך אַמאָל צוזאַמענקומען די צוויי מחותנים, דער מאַהאַראַדזשאַ אין אינדיע און דער פרומער יוד פון גענשאַ גאַס אין וואַרשאָ...

אָט איז לעצטענס פאָרגעקומען אין פּאַריז אַזאַ פאַל:

צווישען די יודישע סטודענטקעס האָט זיך אַרומגעדרעהט אַנ'אָרים מיידעל, אַ טאָכטער פון אַ רב אין אַ קליין שטעטעל אין פּוילען, זי איז דווקא געווען פון די, וואָס בעהאַלטען זייער יודישקייט, זי האָט קיינעם נישט דערצעהלט אַז איהר פאָטער איז אַ רב, ווי זי וואָלט זיך געשעהמט דערמיט. צו איז געקומען אַ שעהנער אָוונד אין דער לוסטיגער, פרעהליכער פּאַריז, ווען דאָס מיידעל, דעם רב'ס טאָכטער, האָט זיך בעקענט מיט אַ זוהן פון אַ מיניסטער אין טערקיי. דער יונגערמאַן לערנט אויך אין פּאַריז, אין אוניווערזיטעט. זיי האָבען זיך בעקענט און זיך פערליבט. די ליבע איז געווען אַזאַ הייסע, אַז זיי האָבען געמאַכט קורץ און שאַרף. זיי האָבען חתונה געהאַט אין פּאַריז און אַוועקגעפאָהרען קיין סטאַמבול, דאָס מיידעל האָט איבערגעלאָזט פערשוויגען די געשיכטע פאַר איהר פאָטער, דעם רב אין קליינעם שטעטעל אין פּוילען, און אין טאָג איז זי פערשוואונדען פון פּאַריז. דער רב האָט שפּעטער געשריבען פיל בריף קיין פּאַריז און געבעטען רחמים אַז מען זאָל אויסזוכען זיין פערלוירענע טאָכטער, אָבער די טאָכטער איז שוין אין סטאַמבול מיט איהר מאַן, דעם זוהן פון טערקישען מיניסטער און זי הויבט שוין אָן שפּילען גאָר אַ וואַזשנע ראָל אין די הויכע קרייזען פון דער טערקישער אַריסטאָקראַטיע, צי איז דען נישט מעגליך אַז איהר מאַן זאָל אַליין, אין יאָהרען אַרום, ווערען אַ מיניסטער אין טערקיי, וועט זי, דאָס אָרימע יודישע מיידעל, דעם רב'ס טאָכטער פון דעם קליינעם שטעטעל אין פּוילען, ווערען אַ מיניסטערשע אין טערקיי...

און שטעלט זיך פאָר דאָס בילד פון דעם אָרימען, אָפּגעזעגענעם רב אין'ם קליינעם שטעטעל מיט זיין איידעם, דעם שטאָלצען מיניסטער פון טערקיי...

אַזעלכע געשיכטעס האָבען מיר איצט זעהר פיל אין פּאַריז און אין די פּראָווינץ-שטעט אין פראַנקרייך, וואו עס זענען דאָ אוניווערזיטעטען. יודישע מיידלעך, סטודענטקעס פון פּוילען, פון ליטע, לאָזען זיך אַריין אין אַזעלכע חתונה-אַוואַנטורעס פון רומעניען, פערפיהרען די מאָדערנסטע ליבעס און וואָס ווערען בעשריבען אין די אומגלויבליכסטע ראָמאַנען.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פאַר
אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)
טעל. 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2
אין בעלמיפּון 8—9 פריה.

ד״ר יוסף זילבערלינג

(מערקווירדיגע מענשען)

פון ראובן ברײַנין

איינער פון די אויפגעלעבטע אין מיין זכרון לאַנג-פערגעסענע מערקווירדיגע מענשען, וועלכער האָט געשפּילט אַ וויכטיגע ראָלע אין דעם קולטור-רעלען לעבען פון דעם רוסישען יודענטום נאָך איידער איך האָב דערזעהן די ליכט פון דער וועלט. אין וועלכען איך האָב קענען געלערנט אין ווינען, אין יאָהר 1891, אַלס אַלטען מאַן, אין די הויכע אַכציגער יאָהרען פון זיין לעבען, איז דר. יוסף זילבערלינג.

עטליכע חדשים בין איך געווען אין ווינען זיין פּריוואַטער סעקרעטאַר, און דאָס האָט מיר געגעבען די מעגליכקייט צו בעקענען זיך מיט די מערקווירדיג קייטען פון זיין פּערזאָן.

דר. זילבערלינג איז געווען אין רוסלאַנד דער הויפּט-צענזאָר פאַר העברעאישע און יודישע ביכער.

די יודישע צענזאָרען אין ווילנע, וואַרשע, אָדעס, און בערדיטשעוו, וואו עס האָבען זיך געדרוקט העברעאישע ספרים פון דער אַלטער, ווי אויך פון דער נייער ליטעראַטור, און יודישע מעשה-ביכלעך — די אַלע פּראָווינציעלע צענזאָרען זענען געווען אָפּהענגיג פון זילבערלינגען, וועלכער האָט געלעבט אין פעטערבורג.

זילבערלינג איז געווען דער פּוסק אחרון, די העכסטע אינסטאַנץ ווען עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען געוויסע ספרים.

אין דער צייט פון אַלעקסאַנדער דעם 2-טען האָט זילבערלינג פערלאָזען רוסלאַנד (צוליב אורזאַכען, וואָס זענען מיר אומבעקאַנט), און זיך בעזעצט אין ווינען, וואו ער האָט געלעבט אַלס רענטיער. ער האָט פון זיין מיטגעבראַכטען קאַפּיטאַל פון רוסלאַנד, וואָס איז געשאַצט געוואָרען מעהר ווי אַ האַלב מיליאָן רובעל, אַריינגעלעגט אין הייזער.

ער אַליין האָט געוואוינט אין איינעם פון זיינע פּראַכטפולע הייזער אויף דעם שאָטען-ריגג.

* * *

איך האָב זיך בעקענט מיט דר. זילבערלינג ווען ער איז שוין געווען אַ זקן, באַהענט צו ניינציג. ער איז שוין אָבער געווען כמעט בלינד.

אַלס זיין פּריוואַטער סעקרעטאַר אין אַ משך פון עטליכע חדשים, בין איך געווען פערפליכטעט צו אַרבייטען ביי איהם טעגליך נישט ווייניגער פון צוויי שעה.

נישט קוקענדיג אויף זיין הויכען עלטער האָט ער נאָך געהאַט לעבעדיגע בעציהונגען צו דער גרויסער וועלט און צום לעבען און אַלע זיינע דערשיינונגען.

די בריף, וואָס ער פלעגט דערהאַלטען טעגליך זענען געווען פון אַמאָליגע בעקאַנטע, פון דער וויסנשאַפטליכער און ליטעראַרישער וועלט, אָדער פון צופעליגע שנאָרער, וואָס פלעגען בעטען ביי איהם, בכל לשון, של בקשה, שטיצע אָדער אַ גמילת-חסד.

אין זיין ביבליאָטעק האָבען זיך געפינען די אַלע ביכער, פון דער ניי-העברעאישער ליטעראַטור וואָס זענען דורכגעגאַנגען אונטער זיין צענזור.

די מחברים פון ספרים פלעגען איהם אַריינשיקען זייערע ווערק מיט געדרוקטע, אָדער מעהרסטענס געשריבענע, ווידמונגען.

אד״ם הכהן, אברהם מפו, ריב״ל יצחק בער לעווינזאָן), קלמן שולמאַן, צבי הכהן ראַבינאָוויטש, און אַנדערע גדולים פון יענער עפּאָכע, האָבען איהם זילבערלינג'ן, דעם דעמאָלדיגען הויפּט-צענזאָר, באַשאָטען מיט לויב-געזאַנגען אין זייערע געשריבענע ווידמונגען.

די דאָזיגע שריפטליך און סטיליסטיש-אויסגעצירקעלטע און זעהר כאַראַקטעריסטישע (כאַראַקטעריסטיש פאַר ביידען: פאַר די מחברים און פאַר זילבערלינגען) ווידמונגען האָבען איצט אַ בעזונדערען ווערט פאַר דער ליטעראַטור און קולטור-געשיכטע.

* * *

זילבערלינג פלעגט ליב האָבען צו דערצעהלען מיר וועגען זיין אַמאָליגער גדלות אַלס דער געוועזענער הויפּט-צענזאָר פון יודישע ספרים (אין העברעאיש פלעגט ער זיך אונטערשרייבען: — "המבקר הראשי של ספרי ישראל").

פון זיין גנאָר, פון זיין שטימונג איז פיל מאָל געווען אָפּהענגיג דער שיקזאַל פון אַ מחבר און פון זיין ווערק. ווען ער אַליין האָט געפּסלט אַ ספר צום דרוק, האָט עס שוין קיינער אין גאַנץ רוסלאַנד נישט געקאָנט כשר מאַכען אין די אויגען פון דער רעגירונג. ער פלעגט זיך בעריהמען אַז נאָר אַ דאַנק זיין אויפריכטיגער ליבע צו דער העברעאישער ליטעראַטור און נאָר אַ דאַנק זיין געוואַגטקייט און ריזיקאַ, וואָס ער פלעגט אויף זיך נעהמען, זענען דערשינען אין זיין צייט אַזוי פיל העברעאישע ספרים פון דער אַלטער און נייער ליטעראַטור.

דורך געוויסע אויסבעסערונגען און קאָרעקטורען, וואָס ער פלעגט מאַכען אין די מאַנוסקריפּטען פון די אַלטמאָדישע מחברים ווי אויך פון די בעסטע און גרעסטע יודישע דיכטער און געלערנטע, האָט ער דערמעגליכט די דערשיינונג פון געוויסע ספרים.

ווען ער פלעגט רעדען וועגען געוויסע פעליעטאָנען פון יהודה לייב גאָרדאָן, אָדער וועגען געוויסע שירים פון משה חאַשקעס, וועלכע עס דרוקען זיך אין פעטערבורג מיטן דער דערלויבעניש פון דער צענזור, — פלעגט דער אַלטער קלאַפּען מיט די ביינערדיגע הענט איבערן שרייבטיש. אַז עס איז אַ סקאַנדאַל אין אַלע הינזיכטען; אַז אין זיין צייט האָבען אַזעלכע סקאַנדאַלען נישט געקאָנט געשעהן, און ווען איינער אַ צענזאָר וואָלט דערלויבט אַזאַ נבולה-פה וואָלט ער איהם גלייך געשיקט צום טייפעל, דער אַלטער פלעגט, רעדענדיג וועגען דעם, קוים זיך קאָנען בערוהיגען.

זילבערלינג איז געווען אַ גרינדליכער קענער פון דער העברעאישער שפּראַך, און אַלס אַזעלכער פלעגט ער זיך דערלויבען, אַלס צענזאָר, אויסצובעסערען און די מאַנוסקריפּטען פון אונזערע ערשט קלאַסיגע שרייבער געוויסע אומשולדיגע ווערטער, אָדער גאַנצע אויסדרוקען, וואָס האָבען זיך, לויט זיין פערזענליכען געשמאַק, פערזינדיגט נישט, חלילה קעגען דער רעגירונג, אָדער קעגען דעם צלם, נאָר קעגען דער העברעאישער גראַמאַטיק, קעגען דער לאָגיק און ד.גל.

הערענדיג די ביישפּילען פון זיינע אויסבעסערונגען האָב איך זיך געקאָנט איבערצייגען אַז אין די מעהרסטע פאַלען האָט דער מחבר — און נישט זילבערלינג — רעכט געהאַט, אָבער אַלס צענזאָר איז ער געווען דער שטאַרקערער.

* * *

נישט קוקענדיג אויף זיין בלינדקייט פלעגט ער, ווי מיט אַ זעקסטען חוש, פיהלען דעם אויסדרוק אויף מיין פּנים, ווען איך האָב זיך צוגעהערט צו זיינע זכרונות, און ער פלעגט גלייך רעאַגירען אויף מיין גאַנץ שטילען, איראָנישען שמייכעל, אָדער אויף דעם אויסדרוק פון ספקות אין דער גלייכווירדיגקייט פון זיינע געשיכטעס.

פונקט ווי בײַ דער מכביאַדע אין זאַקאָפּאַנע, אַזוי איז אויך בעת די ווינטער-שפּילן אין אינסבּרוק כמעט נישט געווען קיין שניי.

ווי זעהט אויס דאָס יודישע לעבען אין אמעריקאַ, קאַנאַדאַ און קובאַ

וואָס עס דערצעהלט דער בעקאַנטער יודישער שריפטשטעלער און אַרבייטער-טוער ה' זרובבל

אין ניו-יאָרקער „טאָג" לייענען מיר:

„אַן אויסערגעוועהנליך אינטערעסאַנט בילד פון דעם איצטיגען יודישען לעבען אין די פעראייניגטע שטאַאַטען, קאַנאַדע און קובאַ האָט פאַר אַ מיטאַרבעטער פון דעם „טאָג" געגעבען דער בעוואוסטער יודישער שרייבער און לעקטאָר, זרובבל, וויצע-פּרעזעס פון דער צענטראַלער יודישער שול-אָרגאַניזאַציע אין פּוילען (ציש״א) און איינער פון די גייסטיגע פיהרער און לאַנגיאָהריגער פיהרער פון די לינקע פּועלי ציון איבער דער גאַנצער וועלט.

ה' זרובבל, וועלכער איז אַהער געקומען סוף פעברואַר פון לעצטען יאָהר דורכצופיהרען אַ קאַמפּאַניע פאַר די 25,000 קינדער און 1000 לעהרער, וואָס געפינען זיך אין די שולען אין פּוילען, האָט אונטער דער אויפזיכט פון אַ קאָמיטעט, וואָס האָט זיך דאָ געגרינדעט מיט ד״ר ח. זשיטלאָווסקי אַלס פאָרזיצער, בעזוכט אין משך פון צעהן מאָנאַטען צענדליגער יודישע שטעט און שטעטלעך אין אַמעריקע און קאַנאַדע, ווי אויך האַוואַנאַ, די הויפּטשטאָט פון קובאַ, פערשטעהט זיך, אַז האָבענדיג געקומען אין בעריהרונג מיט כמעט די וויכטיגסטע טיילען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין נאָרד אַמעריקע און קובאַ, האָט אַזאַ ערפאַהרענער יודישער טוער און בעאָבאַכטער, ווי זרובבל, נישט געקאָנט צוריקקומען אָהן אַ קלאָר בילד, אָהן אינטערעסאַנטע פערזענליכע איינדרוקען און אָהן אַן אַלגעמיינער אָפּשאַצונג פון דער איצטיגער יודישער לאַגע אין יענע מקומות. אין זיין אינטערוויאו מיט ה' זרובבל האָט דער פערטרעטער פון „טאָג" פון איהם אַרויסבעקומען דעם פאָלגענדיגען קורצען בעריכט, אָבער זעהר פיל זאָגענדיגען סך-הכל פון זיינע בעאָבאַכטונגען אין אַמעריקאַנער יודישען לעבען היינט-צו-טאָג.

„ווי איבער וואָס איז דאָ געוועזען צום ערשטען מאָל מיט 21 יאָהר צוריק און איצט שוין צום פערטען מאָל — האָט ה' זרובבל אָנגעהויבען — האַלט איך, אַז קיין שום מענש, וואָס וואוינט אין אַמעריקע גופא, אַ פשוטא, אַ „גרינער" אָדער ערשט אַריבערגעקומענער, וועט נישט אַזוי גרינג קענען בענעמען די טיפקייט און טראַגישקייט פונ'ם קריזיס, וועלכען עס מאַכען איצט דורך די יודען אין אַמעריקע. אויסערליך האָט זיך כמעט ווינציג וואָס געביטען. מ'האַלט נאָך אָן דעם אויסערליכען שטייגער פון לעבען, אָדער ווי מיר זאָגען אין אייראָפּע: „מען פיהרט נאָך שטאַט, אָבער אינעווייניג, פאַר זיך, ווערט אַנ'אומעט און עס טראָגט זיך אַ טרויער פון יעדען געשעפט און פון יעדען הויז.

„אַ שוידערליכען איינדרוק, למשל, מאַכט דער טראַיט, די שטאָט וואָס איז צום שטאַרקסטען געטראָפען געוואָרען פונ'ם קריזיס, ווייל זי האָט געלעבט פון אַנ'איינציגער אינדוסטריע — פון אויטאָמאָבילען. אַלץ וואָס מען האָט דאָרטען געקראָגען אין די „זיבען פעטע יאָהר". איז פּלוצים אַוועק ווי מיט'ן ווינט, מענשען, וואָס זענען אָט ערשט נישט לאַנג „וערט" געוועזען הונדערטער טויזענטער אין מזומן, האָבען איצט נישט צו צאָהלען זייער רענט.

„אומבעהאָלפען טראַגיש איז בעזונדערס די שטאָט-טייל, וואו דאָס רוב פון דער יודישער בעפעלקע רונג איז פערבונדען מיט די שוואַרצע. די אימקייט ביי די נעגערס קאָן נאָך פערגליכען ווערען מיט'ן דלות פון די מאַסען אין פּוילען; קינדער מיט אויפגעבלאָזענע בייכער פון הונגער וואַלגערען זיך אויף דעם דיל... און אַפילו אויף די שוואַרצע פּנימ'ער קאָן מען דערקענען דעם חושך פונ'ם געמיט. און דאָ איז כדאי צו פערצייכענען, אַז גראַד די יודען פיהלען-מיט מיט דעם שוואַרצען. איך האָב געטראָפען פאַלען, וואו יודישע גראָסערייליים גיבען אַרויס שפּייז-פּראָדוקטען צו אָרימע נעגערס חדשים-לאַנג, וויסענדיג פאָראויס, אַז זיי האָבען נישט מיט וואָס צו בעצאָהלען. דאָ רעדט דער מענש; יאָהרעלאַנג איז דער שוואַרצער געווען דער קונה, פון וועמען מען האָט געמאַכט אַ לעבען — קאָן מען זיך איצט פון איהם נישט אָפּקעהרען, ווען יענער שטעהט הילפלאָז און אָהנמעכטיג, בפרט נאָך, אַז דער שוואַרצער נוצט נישט אויס דעם יודען'ס גוטסקייט — ער נעמט בלויז דאָס ווינציגסטע, וואָס איז איהם נויטיג צו דערהאַלטען זיך און זיין משפחה ביים לעבען.

„אָבער די לאַגע פון די נעגערס האָט זיך, נאַטירליך, שאַרף אָפּגערופען אויף דער יודישער בעפעלקערונג, ביי וועלכער דער חורבן פערגרעסערט זיך מיט יעדען טאָג.

„אין דעם זוניגען פלאָרידע פוסטעוועט די יוגענד, מען איז זיך צעלאָפען פון דאָרט, ווי פון אַ שרפה, און דער איבערגעבליבענער קליינער קבוץ לעבט אָהן אַנ'אויסזיכט, אָהן האָפנונג.

אַ נייעס איז פאַר מיר געווען דער יודישער ישוב אין האַוואַנאַ. אַ פריש-צונויפגעלאָפענער אין משך פון די לעצטע צעהן יאָהר, האָט ער זיך נאָך נישט איינגעפעסטיגט, ווייל אַ סך חלומ'ען נאָך איצט, אַז זיי וועלען מיט דער צייט נאָך אַריבערקומען אין דער „גאָלדענער מדינה". די שטאַטען זענען נאָך אַלץ דער טרוים פון אַ סך יודען אין קובאַ. עס מערקט זיך אָבער ביי אַ היבשען טייל פון זיי די שטרעבונג טאַקע צו פערבלייבען דאָרטיגע. דאָס שפּירט מען אין זייער בעציהונג צו דער לאַנד-שפּראַך (שפּאַניש) און צו דער ערציהונג פון זייערע קינדער. דער אויסער'ן-מיניסטער פון קובאַ, ד״ר פעראַר, האָט זיך אויסגעדריקט מיט סימפּאַטיע וועגען די יודישע אימיגראַנטען, אויף וויפיל זיי גיעהען איבער צו פּראָדוקטיווע בעשעפטיגונגען. די זאַך איז אָבער, אַז קובאַ בכלל ליידט פון דעם אַלגעמיינעם איצטיגען קריזיס און עס דרעהען זיך אַרום אין די טויזענטער אַרבייטסלאָזע, נישט-יודען און יודען, וועלכע זענען גרייט צו פערקויפען זייער קראַפט פאַר דעם מינימאַלסטען לוין.

„מיין בעזוך אין האַוואַנאַ איז פאַר דעם דאָרטיגען יודישען קיבוץ געווען אַנ'אומדערוואַרטעטער און דאָס האָט ביי זיי אויפגעוועקט אַ געפיהל פון מעהר אייגענער חשיבות. ס'איז געווען דאָס ערשטע מאָל, אַז מען זאָל צו זיי קומען נאָך הילף — און זיי האָבען זיך ווירקליך אָפּגערופען אויף אַ גאָר ברייטהאַרציגען שטייגער: אַ פאַר טויזענט צוהערער ביי די מיטינגען און מאַסען-אַנטייל אין די ביישטייערונגען.

„קאַליפאָרניע איז צעטומעלט איך, אַזוי צו זאָגען, דערזאַ״יע-טיש. דער קריזיס האָט אויך אַהין אַריינגעדרונגען און דער געפיהלער פון די „טעכנאָקראַטען" האָט אָנגעהויבען שפּייען די פאַנטאַזיע אַפילו פון געזעלשאַפטליך און וויסנשאַפטליך אויסגעפּרובטע מענשען. ביזנעס פאַלט, געשעפטען ליידיגען זיך אויס און מען האַלט אין פערקויפען דאָס פערמעגענס, וואָס מען האָט נאָר וואָס געהאַט איינגעקויפט.

„כאַראַקטעריסטיש איז — האָט ה' זרובבל דאָ בעמערקט — וואָס אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן קריזיס און אין זיינע פּוסטריט קומט אומעטום דער פערשטאַרקטער אינטערעס צו געזעלשאַפטליכקייט און צו פּאָליטישע פּראָבלעמען. למשל, אין דער אַמעריקאַנער הויפּט-שטאָט, אין וואַשינגטאָן, האָט מען אַ דאַנק די הונגער-מאַרשען צום ערשטען מאָל מיט אייגענע אויגען דערזעהען דעם געשפּענסט פון דעם קריזיס. ווייסע שטעהען גאָר אויך און שטרעקען אויס די האַנט צו בעטלען! צו די שוואַרצע בעטלער איז מען שוין געוועהנט, אָבער אָפּגעריסענע, הונגעריגע ווייסע האָט מען צום ערשטען מאָל דערזעהען אויף די גאַסען פון דער הויפּטשטאָט, וואו אַ דאַנק די געהאַלטענעמענדיגע רעגירונגס-אַנגעשטעלטע פיהלט מען אויך איצט נישט דעם קריזיס ווי אין אַנדערע שטעט.

אויך „אין קאַנאַדע קאָן מען שוין איצט זעהן דעם קריזיס. הגם דאָרט איז ער געקומען אַ היבש ביסעל שפּעטער. אויך דאָרטען זענען די רעזולטאַטען אין אַ געוויסען זין דערפרעהענדיגע, ווייל זיי וועקען די אַקטיוויטעט פון די מאַסען. אין וועסט-קאַנאַדע מערקען זיך נייע אויפשפּראָצונגען פון יודישער געזעלשאַפטליכקייט, ספּעציעל אויף דעם געביט פון קולטור און קינדער-ערציהונג. מען הויבט זיך שוין אָן שטאַרק פערטראַכטען, צי איז טאַקע דער קאַר-לעדזש און דאָס אויסלערנען זיי גייסטיגע פּראָפעס יעס דער איינציגער מיטעל אויף צו פערזיכערען די צוקונפט פון די קינדער? דער בליק ווענדט זיך איצט וואָס אַמאָל מעהר צו פּראָדוקטיווע בעשעפטיגונגען.

„די אַקציע פאַר דער „ציש״א" — האָט ה' זרובבל פערענדיגט — האָט גראַד אַ דאַנק דעם קריזיס אָנגעטראָפען אַ וואַרימע מענשליכע אַטמאָספערע. הונדערטער פאַקטען פון ריהרענדיגע האַרציגקייט זענען געווען די בעגלייטער פון מיין טור איבער אַמעריקע. אַלע האָבען זיך אָפּגערופען; אַרבייטער און אינטעליגענטען, שריפטשטעלער און אַקטיאָרען. די לעצטע געשעהענישען אין פּוילען האָבען ווידער אַקטועל געמאַכט די פּראָבלעמען פון קאַמף פאַר די עלעמענטאַרע מענשליכע און נאַציאָנאַלע רעכט פון די יודישע מאַסען. מען האָט זיך איבערצייגט, אַז אַפילו אינ'ם קריזיס דאָ איז נישטאָ יענע אַטמאָספער פון שרעק, פון פּסיכישער דעדריקונג, וואָס מאַטערט יעדען איינעם אין דעם אַנטיסעמיטיש אויפגעבראַוזטען לאַנד פון יודישען עלענד און הונגער. מ'האָט זיך אָפּגערופען מענשליך, ווייל אינ'ם קאַמף פאַר אַ נייעם דור אין פּוילען האָט מען געשעפּט בעגייסטערונג און גלויבען, אַז אויך דאָ וועט מען דורך קאַמף סוף כל סוף פּטור ווערען פון די איצטיגע ביטערע פערהעלטענישען".

קומט אין רוסלאַנד אַ רעאַקציע?

(ענדע פון דער 3-טע זייט)

(ענדע פון דער 3-טע זייט)

שטייגער, אַז ער איז נישט גערעכט אויף קיין סאָוויעטישע קאָפּיקע.

און אָטמאָל קלערט אויף. דאָס אַלץ, וואָס קומט איצט פאָר אין רוסלאַנד, וואָלט בעטראַכט געוואָרען אַלס שוואַרצע רעאַקציע אין אַ קאַפּיטאַליסטישען לאַנד, אָבער נישט אין לאַנד פון די סאָוויעטען, ווייל דאָ וויל מען דורך דער מאַקסימאַלער פערשטאַרקונג פון דער פּראָלעטאַרישער דיקטאַטור, אָדער דורך דער אַלמעכטיגקייט פון דער מלוכה דערפיהרען צו דער קאָמוניסטישער אָרדנונג, ביי וועלכער די מלוכה זאָל בכלל אויפהערען צו עקזיסטירען.

דאָס, וואָס קאָן זיך אויסווייזען ערגעץ אַנדערש אַלס די העכסטע מדרגה פון רעאַקציע, בעדייט דאָ בלויז די קאָנסעקווענטע דורכפיהרונג פון דער פּלאַן-ווירטשאַפט. די דאָזיגע ווירטשאַפט מוז אַרומנעהמען אָדער אַלצדינג, אָדער גאָרנישט, ווער עס האָט געזאָגט „א" דער מוז דערגעהען צו דער לעצטער ליטערע פון אַלף-בית. ווייל ווי אַזוי קאָן מען פעראייניגען מיט'ן פּרינציפּ פון פּלאַנמעסיגקייט אַ שטייגער, אַזאַ פאַקט, וואָס אויפ'ן אוראַל, וועלכער קען אַריינעהמען 250 מיליאָן מענשען, וואוינען סך-הכל 25 מיליאָן, און אין מאָסקווע, וואָס קאָן אַריינעהמען מאַקסימום 2 מיליאָן איינוואוינער, וואוינען כמעט דריי און אַ האַלבער מיליאָן?

אויפ'ן פּאַספּאָרטען-סיסטעם קאָן זיך דעריבער די סאָוויעטען נישט אָפּשטעלען. דער פּרינציפּ פון פּלאַנמעסיגקייט מוז אַרומנעהמען די קלענסטע זייט פון לעבען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 13 ז' שבט תרצ"ג

פעברואר

זון-אויפגאנג 7.03

זון-אונטערגאנג 4.37

דירה-געלד מוז ביליגער ווערען אויף א העלפט!

8,000,000 מענשען אין פוילען האבען נישט קיין שום מיטלען צום לעבען. — א צער בעלי החיים מיט די הויז-בעזיצער...

(2) בעכטען זענען פארגעקומען פערזאמלונגען אין די צוויי לאדזשער לאקאטארען-פעראיינען אויף וואולטשאנסקא 77 און פעטריקאווער 107.

אויף פעטריקאווער 107 זענען געווען איבער 2000 מאן, און נאך דעם, ווי דער ה' אורבאך האט געעפענט די פערזאמלונג, האבען געהאלטען רעפעראטען די ה"ה וואך און אורבאנאוויטש.

דער ערשטער פון די רעדנער האט געשילדערט די סיטואציע אויפ'ן דירות-מארק, דערקלערענדיג, אז א סך „הויז-ווירטען", ובפרט פון בייע הייזער דארפען בעטראכט ווערען, ווי געוועהנליכע שפעקולאנטען, וועלכע האבען, קויפענדיג פלעצער פאר וועקסלען און בארגענדיג געלד ביי דער „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" אויפגעשטעלט בזה האופן הייזער פאר פרעמד געלד, און בעהמענדיג שפעטער גרויסע סומען אפטריט-געלדער און הויכע דירה-געלדער — האבען זיי שנעל געדעקט זייערע חובות, ווערענדיג הויז-בעזיצער און דער גרייכענדיג גאר פיינע הכנסות.

דער רעדנער האט אויך אנגעוויזען, אז עס איז נישטא קיין פאל אזא, אז א הויז-בעזיצער זאל באניפיקירען זיין לאקאטאר דאס דירה-געלד, אר דער זאל דערלויבען אויפ'ן פערשלעפען מיט'ן צאהלען, בעת די זעלבע „קאלעבאטים" בעמיהען זיך תמיד וועגען באניפיקאציעס פון די שטייערען און דאס אפרוקען פון די צאהלונגס-טערמינען.

דער רעדנער האט אויך דערקלערט, אז דאס איינהאלטען עקסמיסיעס איז א פיקציע, בעת מען ווארפט ממש ארויס ארבייטסלאזע אין דרויסען.

דער צווייטער רעדנער האט געזאגט, אז דער לאקאטארען-שוץ דארף גיכער בעטראכט ווערען ווי א באלעבאטים-שוץ, און אז די פארערונג צו רעדוצירען אויף 50 פראצענט דאס דירה-געלד איז נישט קיין שום דעמאגאגיש שפיצעל, נאר איז פולשטענדיג בערעכטיגט, בעת די פערדינסטען פון אלע און אלץ האבען זיך פערקלענערט אויף א העלפט!...

דאן האט דער רעדנער געבראכט פאלגענדע טשיקאווע ציפערען:

אין פוילען, האט ער געזאגט, זענען איצט פארהאן אנ'ערך 8 מיליאן מענשען, וואס בעזיצען נישט קיין שום מיטלען צום לעבען, און אז אין לאדז זענען אויף 600,000 איינוואוינער פארהאן 10.000 הויז-ווירטען, און אז פון צווישען די לאקאטארען זענען דא 50 טויזענד סובלאקאטארען בעת 3000 וואוינונגען און א סך פאבריקען שטעהען ליידיג.

דער רעדנער האט אויך אנגעוויזען, אז דער שידס-אמט אורטיילט אין רוב פאלען פאזיטיווער פאר די הויז-בעזיצער, ווי פאר די לאקאטארען.

אין דער רעזאלוציע איז בעשלאסען געווארען, אז אויב ביז'ן 31-טען מערץ ה. י. וועט דער ענין רעדוצירען דאס דירה-געלד געזעצליך נישט ערלעדיגט ווערען, וועלען די לאקאטארען דאן צאהלען אזא דירה-געלד, ווי די לאקאטארען-פעראיינען וועלען עס בעשטימען.

עס זענען אויך אנגענומען געווארען בע-שלוסען וועגען פערקלענערען דעם פרייז אויף עלעקטריש ליכט (נישט 74 גראשען א קילאוואט דארף קאסטען, נאר 15 גראשען) אויף גאז, וועגען אפ-מעקען די אלטע דירה-געלד חובות פון ארבייטסלאזע א. אז. וו.

אנ'עהנליכע רעזאלוציע איז אויך אנגענו-מען געווארען אויף דער פערזאמלונג פון צוויי-טען פעראיין אויף וואולטשאנסקא 77.

היינט קומט פאר א קאנפערענץ פון קאטאן-ארבייטער מיט די פאבריקאנטען

(2) היינט קומט פאר א נייע קאנפערענץ פון די קאטאן-ארבייטער מיט די פאבריקאנטען.

ווי בעקאנט איז די פאריגע קאנפערענץ צושלאגען געווארען, ווייל די פאבריקאנטען זענען נישט איינגעגאנגען אויף קיין שום הנחות לגבי די ארבייטער.

היינט זאל עס זיין דער לעצטער פרוב פון א בשלום'דיגען אדורכקומען.

א קינד איז אומגעקומען אין פלאמען

(2) אסקאר קיבלער (רודע-פאביאניץ, זשווירקא גאס 30) איז אלס פייערלעשער אויפגעפאדערט געווארען נעכטען אויף פייערלעשער-איבונגען.

זיין פרוי איז אוועק אין קאשטשאל.

אין שטוב איז בלויז איבערגעבליבען די 4-יאהריגע טעכטערל זייערע, עללי.

ביי אומבעקאנטע אומשטענדען האט דאס קינד איבערגעקעהרט אין שטוב דאס איינגעהייצטע אויוועלע, און עס איז ענטשטאנען א שרפה.

אויף די מורא'דיגע געשרייען פונ'ם קינד זענען זיך אנגעלאפען די שכנים, אויסגעבראכען די טיר, און ארויסגעראטעוועט דאס קינד פון די פלאמען.

די רעטונג איז אבער, ווייזט אויס, צו שפעט אנגעקומען, ווארום מ'האט דאס קינד אין א האפ-נונגסלאזען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אונעהרליכע קאנקורענץ מיט ביעלסקער סחורה

בשעתו האט די קאנווענץ פון די טוך-פאבריקאנטען פון ביעלסקער ראיאן גענאמען בדעה אונטערצונעהמען אנ'אקציע, וואס זאל אוממעגליך מאכען די ביעלסקער אפריטורען צו ארבייטען פאר דער אינדוסטריע פון אנדערע אינדוסטריע-ראיאנען און בעזונדערס פאר דער לאדזשער אינדוסטריע. די דאזיגע אקציע איז אייגענטליך בעוואן געווענדעט געגען דער פירמע „פלוטזאר און בריל", וואס ארבייט אינטענסיוו פאר דער לאדזשער און זגערזשער אינדוסטריע. די דאזיגע אקציע איז אבער אפגעשטעלט געווארען.

איצט איז אונטערגענומען געווארען אנ'אקציע געגען די פאבריקאנטען, וואס זייערע סחורות זענען פערזעהן מיט א ביעלסקער שטעמפעל, כאטש די סחורה איז נישט געוועבט און נישט פערענדיגט געווארען אין ביעלסק. אין דעם דאזיגען ענין פון אונעהרליכער קאנקורענץ זענען אונטערגענומען געווארען גערייכטליכע שרים.

א פערזאמלונג וועגען דעם פראיעקט פון דער קאנסטיטוציע-ענדערונג

(2) נעכטען 11 אינדערפריה איז אינ'ם זאל פון קינא „סטילאווי" (קילינסקיעגא 123) פארגעקומען א פערזאמלונג מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון אלע ספערען פון דער לאדזשער בעפעלקערונג, בכדי צו בעקענען זיי מיט די פראיעקטען וועגען ענדערען די קאנסטיטוציע.

דאס ערייינפיהר-ווארט האט געהאט דער פולק. וואלאווסקי, און רעפערירט דעם ענין האט דער דעפ. אדוו. באלעסלאוו פיכנא.

אויפגעלעזט א פערזאמלונג פון פריידענקער

(2) נעכטען איז אינם לאקאל פון פוילישען פריידענקער-פעראיין אין לאדז פארגעקומען א פארלעזונג פון ד"ר מיעזשינסקי א. ד. ט. „פאשיזם, אלס א פארם פון צוריקקעהר צו אלטפרענקישער עקזיסטענץ".

צום סוף פון דער פארלעזונג איז געקומען פאליציי, וועלכע האט אויפגעלעזט די פערזאמלונג, דערקלערענדיג, אז צווישען די פערזאמעלטע זענען געווען נישט בלויז מיטגלידער פונם פריידענקער-פעראיין.

רחל פייגענבערג צוגאסט אין „וויזא"

די בעריהמטע יודישע שריפטשטעלערין, פרוי רחל פייגענבערג וועט דעם קומענדיגען מיטוואך האלטען א רעפעראט אין „וויזא" א. ד. ט. „די יודישע פרוי אלס פיאנערין פון ארבייט אין ארץ-ישראל".

זי וועט דערביי געבען כאראקטעריסטיקעס פון אינטערעסאנטע פרויען-טיפען, בירגערליכע און פראלעטארישע.

לסוף וועט זי אויך לייענען אנ'איינאקטער פון יודישען לעבען אין א"י.

קאנענדיג די פערזאן און די פאפולאריטעט פון דער בעריהמטער שריפטשטעלערין, און וויסענ-דיג דעם ערנסט ווי אזוי זי בעהאנדעלט טעמען פון יודישער געזעלשאפטליכקייט, קען מען זיין זיכער, אז אויך איהר איצטיגער רעפעראט וועט האבען דעם פערדיגטען גרויסען ערפאלג.

צוגאב-פאבאר

(א) דעם 15-טען פעברואר הויבט אן אמטירען אויף אל. קאשטשושקי 21 א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 1. עס דארפען זיך שטעלען די פאבאראווע פון די יאהרגענג 1911 און עלטערע וועלכע זענען ביז איצט נישט געשטאנען פאר דער קאמיסיע, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, און וואוינען אויף די שטחים פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען און האבען בעקומען אויפפארערונגען פון דער שטאט-סטאראסטווע.

דאנערשטאג, ד. 16. פעברואר דארפען זי שטעלען פאר דער קאמיסיע פ.ק.או. לאדז 2 די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1911 און עלטערע וועלכע וואוינען אויף די שטחים פון 1, 4, 6, 7, 10, 12. 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע האבען בעקומען באמעגטליכע אויפרופען פון דער לאדזשער סטאראסטווע.

46,809 עקזעקוציע-קלויזולעס

(2) לויט ווי עס בעווייזט די סטאטיסטיק פון די שטאדטישע געריכטען זענען דעם פאריגען יאהר — אין משך פון 1932 איינגעפלאסען אין די לאדזשער שטאטישע געריכטען 46,809 ביטעס וועגען אנגעבען עקזעקוציע-קלויזולעס.

די אלע ביטעס זענען אין משך פון דעם יאהר ערלעדיגט געווארען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאטאש פלאץ קאשטשעלני 10) א בארצמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פיעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225) ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), ז. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

צוזאמענפאהר פון זעלבסט-פערוואלטונגס-בעאמטע

(2) נעכטען איז אין לאקאל אויף גלובנע 31 פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון זעלבסט-פערוואלטונגס-בעאמטע, וואס זענען ארגאניזירט אין פ. ז. ז.

אינ'ם צוזאמענפאהר האבען אנטיילגענומען פארשטעהער פון קאליש, זגערזש, אזארקאוו, פאבי-יאניץ און זדונסקא-וואליא.

דער צוזאמענפאהר איז געווען געווידמעט דער פראגע פון צוריקשטעלען דעם 15-פראצענטי-גען קאמונאל-צושלאג.

א שרפה אין מאגיסטראט

(2) נעכטען איז אינ'ם דיזשור-צימער פון די שטאטישע וואזשני'ס (פרייהייטס-פלאץ 12) אויס-געבראכען א שרפה, מחמת א צו שטארק איינגע-הייצטען אויוועז.

אין דער רעטונגס-אקציע האבען אנטייל-גע-נומען 2 פייערלעשער-אפטיילונגען, ווייל ס'איז געווען א סברא, אז דאס פייער וועט זיך שטארק פערשפרייטען.

נאך א קורצער אקציע איז די שרפה איינ-געלאשען געווארען.

א „ברידער-קאמף", משטיינסגעזאגט

אויף א באל אין א טאנץ-זאל

(2) בעכטען ביינאכט איז אינ'ם טאנץ-זאל וואו עס איז פארגעקומען א באל מיט דעם ..., וואו עס איז פארגעקומען א באל מיט דעם צוועק צו שאפען געלד אויף יורידישע הילף פאר קרימינעלע ארעסטאנטען אויסגעבראכען א מורא'דיג געשלעג.

פאליציי האט ארעסטירט די 2 ברידער — דער 17-יאהריגער בערל נוסבוים און דער 24-יאהריגער משה נוסבוים („משה פיעצוק", אהער „דער געלער משה") פון קרוטקא 6, וועלכע האבען צו-שטאכען מיט מעסערס די 2 קצבים-ברידער — דעם 25-יאהריגען יאסל לוביצקי („יאסל פשיטול-ביק") און דעם 26-יאהריגען לייב לוביצקי (ביידע פון וועסאלא 12).

די נוסבוימס זיצען אין ארעסט און די לו-ביצקיס זענען אין שפיטאל.

טוריסטען-עקסקורסיע אויף פסח

פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

די ידיעה וועגען דער טוריסטען-רייזע, וואס ווערט איינגעארדענט דורך דער ציוניסטישער אר-גאניזאציע האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס אין די פערשידענע יודישע קרייזען, וועלכע גרייטען זיך צו בעזוכען ארץ ישראל, דעם קומענדיגען פסח, ווייל דערמיט ווערט געגעבען א מעגליכקייט מיטצומאכען די רייזע אין א גלעהעריגער געזעל-שאפט און צו פערברענגען צוזאמען אין ארץ-ישראל.

די עקסקורסיע איז בעשטימט נור פאר טו-ריסטען, וועלכע ווילען צוריקפאהרען. די צאהל פון די אנטיילנעהמער איז בעגרעניצט.

גאסטשפילען פון ד"ר פאול בארטאוו אין „סקאלא"

היינט מאנטאג אוונד ווערט געשפילט צו פאפולערע פרייזען אירענא ניעמיראווסקאס מייס-טערווערק „דוד גאלדער" מיט ד"ר פאול באר-טאוו אין דער טיטול-ראל.

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15.

גאסטשפילען פון וועלט-בעריהמטען ארטיסט

ד"ר פאול בארטאוו

צוזאמען מיט'ן ערשטקלאסיגען אנסאמבל: ס. אלטבוים, ח. בראקאזש, א. דאמב, ה. הארט, מ. מעלמאן, א. קורץ, ל. ראזענבערג, נ. רייכענ-בערג, א. שליפקאוויטש.

היינט, מאנטאג, 9 אוונט

פאפול. פארשטעלונג

פרייזען פון 60 גר. ביז 2.20

דוד גאלדער

מארגן, דינסטאג, 9 אוונט

פרייזען פון 70 גראשן ביז 3 זל.

יעקב גארדינ'ס לעבענסבילד אין 4 אקטן

נחת פון קינדער

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

די לאגע פון די יודען אין די גלות-לענדער און אין א"י

רעפעראט פון דעפ. יצחק גרינבוים

(סוף).

די קאנסאלידאציע איז געבראכען דורך די, וועלכע האבען גערעכענט, אז מ'דארף נישט שטע-לען קיין ווידערשטאנד און אונזערע פאדערונגען דארפען באזירען אויף די בעציהונגען פון יחידים.

די רעגירונג האט זעהר גוט ארויסגעפיהלט מיט וועמען מ'דארף צו פלירטעווען. צוערשט האט מען געזאגט, אז די ציוניסטען פון קאנגרעס-פוילען שוויגען נישט זיי פערלאנגען און פאדע-רען צו פיל, דאגעגען קען מען קומען צו א פערשטענדיגונג מיט די ציוניסטען פון גאליציען. דאן איז געקומען דער טיפער שפאלט אין דער קאנסאלידירונג פון די יודען. און דאן איז צו דער ליציטאציע אין מיטוס צוגעקומען די „אגודה" אויף צו ליציטירען אראפ און פערטאכליעווען די יודישע פאדערונגען און פערלאנגען איז די „אגודה" א גרויסער מייסטער. דאן האט די רע-גירונג שוין געלאזען אן א זייט די גאליציאנער ציוניסטען און בעגאנגען מיט דער „אגודה", וועל-כע האט נישט ארויסגעשטעלט קיין גרויסע פער-לאנגען, די „אגודה" האט צייט און זי קען ווארט-טען, די נויט און פערצווייפלונג פון דער יודישער בעפעלקערונג יאגען זי נישט. וואס דארף דען די „אגודה"? רעליגיעזע קהלות, דא אדער דארט א רב א. א. וו. מ'גיט איהר דאס גערן, נאכמעהר דערפאר ווייל דאס לעצטע ווארט האט סיי-ווי-סיי דער סטאראסטא. אזויארום האט די „אגודה" זייניג געבראכען די יודישע קאנסאלידאציע, די רעגירונג האט פערשטאנען ווי אזוי מ'דארף בע-נוצען די מעגליכקייט די אגודה"פיהרער צו זיין בעהארכזאם, סינדיקאטען, קאנצערנען, קאנצעסיעס און אנדערע זאכען האבען דאס געהאט א בע-דייטונג, די „אגודה" האט אביסעל צוגעהאנדעלט מיט יודישע צרות, די גאליציאנער ציוניסטען מיט זייערע „אוגאדעס" זענען שוין געווארען לחלוטין איבעריג, ס'זענען שוין געוועזען אפילו אזעלכע, וועלכע האבען אין האנדעל מיט יודישע צרות געוואלט קאנקורירען מיט דער „אגודה" דאס זענען געוועזען די בעלזער חסידים.

דאן געהט דעפוטאט גרינבוים איבער אין א שארפער פאלעמיק מיט דער טעטיגקייט פון אגודה'שען פיהרער דעפ. מינצבערג און דער רע-פערענט קומט צום אויספיהר, אז די „אגודה" האט אזוי אראפגעדרוקט די יודישע פאדערונג, אז ס'דערגעהט שוין צו פאלקס-בגידה, קיין שום פשלעך וועלען דא נישט העלפען, וואס האט די „אגודה" קודם כל געדארפט צו פאדערען און צו דערגרייכען אלס רעליגיעזע פארטיי, פער-שטעהט זיך, אז זי האט געדארפט פאדערען אפ-צושאפען, אדער לכל-הפחות פערלייכטערען דעם זונטאג-רוה. האבען זיי די „אגודיסטען" גרויסע עגמת נפש דערפון. האט די רעגירונג פאר דער פריישאפט פון דער אגודה, סובסידירט רעטונגס-קאמיטעטען, געגעבען קרעדיטען חאַדווערקער, סוחרים א. א. וו.? דאס וואס די „אגודה" האט בעקומען איז די הערשאפט אין די יודישע קהלות אבער דאס זענען זיי אויך ארויסגעליפערט יעדען בעאמטען, נישט דער רבי, נישט די קהלות בע-שטימען רבנים, נאר די מאכט, די לאגע פון די יודען איז נישט פערבעסערט געווארען, די „אגו-דה" האט זיך איינגעשפאנט אין דינסט פון דער רעגירונג, זי דינט אלס ווערקצייג פון דעמארא-ליזאציע, זיי זענען די „פאכאלקעס" פון דער רעגירונג. די אגודה האלט פאר מיין גרעס-טען חטא דאס וואס איך האב אויפ'ן פארום פון סיים ארויסגעברענגט די אינערליכע שטרייטען פון יודען.

דאס איז א ליגען נישט מיר האבען דאס ערשטע געטון, נאר די אגודה. מיר האבען בעשע-פען דעם נאציאנאל-ראט, וואו מיר האבען געוואלט ערלעדיגען אלע אינערליכע שטרייטיגקייטען, די אגודה האט אונזער קאנסאלידאציע געבראכען, וואס איז אלזא אונז געבליבען צו טון?

דאן געהט איבער דער רעפערענט צו רעדען וועגען דער לאגע אין א"י. די עקאנאמישע קאניונקטור איז דארט א גוטע. די פאליטישע איז א בעסערע ווי זי איז געווען, אבער מען קען זי נישט אנרופען קיין גוטע. די גוטע עקאנאמישע קאניונקטור נעמט זיך פון דעם אונטערשיד אינ'ם לעבען פון די יודען אין א"י און אין גלות. דאס איז א רעזולטאט פון אונזער 50-יעהריגער ארבייט, צוויי הונדערט טויזענד יודען, 46 פראצענט פון זיי פערנעמט זיך מיט לאנדווירטשאפט, 40 טויזענד יודישע ארבייטער, 30 טויזענד יודישע בעל-מלאכות, די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע, די עקספלאטאציע פון ים המלח, עלעקטריפיקאציע, פרדסים — דאס אלץ צוזאמען האט געבראכט צו נייע ארבייטס-מעגליכקייטען, דורכגעבראכען נייע וועגען פון ווירטשאפטליכער טעטיגקייט, און גע-שאפען נייע ארבייטס-ווארשטאטען.

די פערשטארקטע פערדרענגונג פון די יודען אין גלות, האט געבראכט דערצו, אז אויך פער-מעגליכע יודען געהען מיט זייער קאפיטאל קיין א"י. אויך אין אמעריקע זענען פערהאן סימנים פון יודישע פערשטויסונג, און צוליב דעם עמיג-רירט אויך פון דארט קאפיטאל קיין א"י.

דא אין גלות איז א ים פון נויט, דארט איז אן'אינזעל פון וואוילשטאנד, דא א ים פון ארבייטסלאזיגקייט, דארט אן'אינזעל פון ארבייט, א ווייטערדיגע סיבה פון דער גוטער עקאנאמישער קאניונקטור אין א"י, איז אויך דאס, וואס דאס לאנד איז נאך נישט אזוי שטארק ארגאניש פער-בונדען מיט דער וועלט און האט זיך נאך נישט צוגעטשעפעט צו דעם קריזיס. א"י איז איצט דאס איינציגע לאנד פאר איינוואנדערונגס-מעגליכקייטען, אלץ קענען די אמעריקאנער יודען פועלן, אפילו. אז אמעריקא זאל איבערייסען די דיפלאמאטישע אדער האנדעלס-בעציהונגען מיט וועלכען ס'איז לאנד, די אמעריקאנער יודען, קאנען אבער בשום-אופן נישט פועלן, אז מען זאל צוריק עפענען די אמעריקאנישע טויערען פאר די יודישע איינוואנ-דערונגען. מיר האבען אין א"י געשאפען די ציווי-ליזאציע, און דעריבער מוזען מיר דארט ווערען אנערקענט, און דעריבער שטייגט אונזער איינ-וואנדערונגס-מעגליכקייטען אין לאנד.

דער רעפערענט פאלעמיזירט דאן מיט די רעוויזיאניסטען וועגען דער פראגע פון פרייער עמיגראציע. כדי צו ערמעגליכען פרייע עמיגראציע מוז מען מאכען דאס לאנד אויפנאהמס-פעהיג. דורך אונזער מיה און אפפערווייליגקייט וועלען מיר קע-נען ענטוויקלען דאס לאנד און שאפען די איינ-וואנדערונג. איך קאנסטאטיר מיט שטאלץ, אז די אויפנאהמס-פעהיגקייטען פון לאנד זענען געווארען גרעסער, די עמיגראציע ברייטער. און דאס וועט צווינגען די ענגלישע מאכט צו עפענען די טויערן פון א"י, די שטעלונג פון ענגלאנד אין די זעלבע וואס פריהער, זי היט זיך צו מאכען אזא שריט, וואס וואלט געקענט ארויסרופען א גרעסערען ווי-דערשטאנד מצד די אראבער. די אראבער מאכען כלערליי שוועריגקייטען און בעמיהען זיך מיט אלע מיטלען צו שטערען אונזער ארבייט, מיר מוזען זוכען מיטלען פון פערשטענדיגונג, דאס איז נישט די טאקטיק פון ברית-שלום, נישט פון קאמפראמי-סען, נאר פון אריינציהען די אראבער אין אונזער ווירקונגס-קרייז. דאס וועט זיין דאס ערשטע מאהל אין דער געשיכטע פון יודישען פאלק, ווען מיר זענען געקומען אין א לאנד און געוויזען, אז מיר זענען פעהיג צו גרויסער ארבייט און מיר וועלען ברעכען דעם ווידערשטאנד כדי אויפצובויען אונזער לאנד. אומעטום אין גלות ווערען מיר ארויסגע-שטויסען פון די פרנסה-מעגליכקייטען, נאר אין א"י וואקסט אונזער כח.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5– 9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
גרויסע דראמע א. נ.
„אונבעקאנטער זינגער"
אין די הויפט-ראלען:
LUCIEN MURATON
און SIMONC CERDON
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג
שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

גוט מארגען!

ווי האלטען מיר?

רבותי, ווי האלטען מיר? זאלען מיר גלויבען דעם קאלענדאר, האלטען מיר נאך העט, העט, אין סאמע מיטען ווינטער. וואס על פי חשבון, האט איצט געדארפט קנאקען דער פראסט און שיטען א שניי — דאס איז לויט'ן קאלענדאר.

קוקען מיר אבער ארויס אין דרויסען, האל-טען מיר נאר פאר פסח. די זון שיינט און ווארימט, דאמען שפאצירען אין לייכטע „לומיקעס" (לעטש-לען). מיט דינע זיידענע שטרימפ. קינדער שפילען זיך אויף די גאסען — ערב פסח!...

און אפשר ווילט איהר, האלטען מיר נאך ווייטער — פאר שבועות.

א סימן! — דונערען און בליצען, מיט גוס-רעגען'ס און געוויטערען — הויך-זומער!...

אין דאך א הארבע קשיא: זאלען מיר גלוי-בען דעם קאלענדאר, דארפען מיר דאך אנגרייטען א ווענעלע קויהלען. זאלען מיר קוקען אויף דער זון, דארף מען א טראכט-טון וועגען א דאטשע —

אלזא, רבותי, ווי האלטען מיר און וועמען גלויבען מיר?...

אב—נעס.

אוועקגעפאלען פון הונגער

(2) עהערגעכטען איז אינ'ם ווארט-צימער פון דער אפטיילונג פאר געזעלשאפטליכער שוץ ביים מאגיסטראט, זאוואדזקא 11, אוועקגעפאלען די 33-יעהריגע היימלאזע, יוזעפא זאשין.

פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז זי האט גע'חלשט פאר הונגער און אויסשעפונג, און זי אפגעפיהרט אין שפיטאל ביי דער שטאטישער זביארניע.

זיך אויפגעהאנגען

(2) נעכטען האט זיך אין זיין וואוינונג אויפ-געהאנגען דער 32-יעהריגער ארבייטסלאזער לעאן פאקשיווא (זשעראמסקיעגא 31).

מ'האט איהם בעוויזען ארונטערצונעהמען פון דער שטריק און אפצומינטערען.

די סיבה — נויט.

א שרפה

(2) נעכטען איז אין דער וואוינונג פון לייב אראנסאנען, אויף ליפאווא 20 אויסגעבראכען א שרפה, מחמת א דעפעקט אינ'ם קוימען.

אין פערלויף פון עטליכע מינוטען האבען די פייערלעשער איינגעלאשען די שרפה.

Dr. med. H. ŁUBICZ
ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32
נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 בייטאג.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(94

— וואס האבען אלע צו מיר, האט מרים גע-זיפצט, פארוואס ווילען מיר מענשען שלעכטס טון, וועמען האב איך געטון? וועמען בין איך געגאנגען אין דער וועג אריין?

— קיינער וויל אייך דירעקט גארנישט טון, אבער די אומשטענדע האבען זיך אזוי צונויפ-געטראפען, אז אלץ געהט געגען אייך, דאס איז פער-פאל, מאנכעס מאל געהט עס אזוי אין לעבען

— וואס וועל איך טון, איך אומגליקליכע...

— מ'דארף האבען מוט און שטארקען ווילען אלץ איבערצוטראגען און זיך שטארקען פאר'ן ווייטערדיגען לעבען, די צייט היילט אלע וואונדען.

— אבער איך אליין בין צו שוואך דאס אלץ איבערצוטראגען, נאך מעהר איצט אין מיין לאגע.

— איך ווייס, אז איהר וועט ווערען א מוטער, איך האב אייך שוין געזאגט, אז איך שטעה פון הייבט אן ביי אייער זייט און וועל זיך בעמיהען אויף וויפיל מיינע כחות און מיטלען וועלען סטייען אייך צו העלפען און איך גיב אייך גלייך באלד די ערשטע עצה

— דהיינו, האט מרים א קוק געגעבען מיט פערוואונדערונג אויף דער באראנין

— זייט מיר מוחל אויב מיין עצה וועט אייך אויסקומען ווילד און נישט פערשטענדליך, דאס וועט אבער זיין נאר אין ערשטען מאמענט, דאן וועט איהר זיך אלץ איבערעכענען אין א רוהיגער און קאלטבלוטיגער מינוט, וועט איהר אליין איינזעהן אז דער געדאנק איז בכלל נישט קיין ווילדער.

מרים איז נאך העכער דאזיגער פאר'רעדע פון דער באראנין געווען זעהר נייגעריג אין וואס ס'בעשטעהט איהר עצה.

— כדי דיך נישט צופיל נייגעריג צו מאכען, ליבעס פריילין ווייספעלד, וועל איך דיר באלד זאגען, איך האלט אז דו וואלסט זיך געהאט דערנעהנטערען צו אימיצען א מענשען, וועלכער וואלט דיך געקענט עהרליך און אויפריכטיג בעשיצען

— צו וועמען?

— צו דעם ישיבה בחור דוד, וועלכער האט ביז איצט געוואוינט ביי דער רביצין און איז ענט-לאפען פון דאנען, ער איז ענטלאפען, ווייל איהם איז דא ענג געווארען, ווייל ער האט זיך געשטיקט אין דער אטמאספער, וועלכע האט איהם דא ארומ-גערינגעלט, ער איז ענטלאפען, ווייל זיין איידעלער כאראקטער האט נישט מעהר געקענט אויסהאלטען אלע געמיינקייטען, וואס ווערען דא אפגעטון. ער איז ענטלאפען, ווייל ער האט אייך זעהר שטארק געליבט און האט אייך נישט געוואלט שטערען דא

מרים האט זיך גארנישט געקענט אפטרייסלען פון דער פערוואונדערונג.

— ווער זענט איהר מאדאם, פון וואנען זענט איהר אזוי בעהאווענט אין אלע ענינים וואס האבען א שייכות מיט מיר, פון וואנען ווייסט איהר אלץ וואס האט א שייכות מיט דעם דאזיגען ארימען בחור?

— איהר קעהרט זיך ווידער צוריק צו זאכען, וועגען וועלכע איהר האט מיט מיר נישט געהארפט רעדען. די הויפט זאך איז, אז איך ווייס, פון וואנען דאס איז א בעטבעזאך און איבעריגענס וועט איהר זיך וועגען דעם נאך דערוויסען, יעצט פערקוקט איהר זיך אויף מיין געדאנק, אז איהר זאל זיך דער-נעהנטערען צו דידן?

אנשטאט צו געבען א קלארען ענטפער, האט מרים געפרובט ארומצוגעהען די פראגע און אויס-מיידען א דירעקטען ענטפער

— וואו געפינט זיך דען דיד? האט מרים גע-פרעגט, זייענדיג זיכער, אז די באראנין האט וועגען דעם זיכער קיין אהנונג נישט

— דאס איז מיר נישט שווער געווען צו דער-געהען, פערשטענדליך, אז איך ווייס וואו ער איז, וואלט איך דאס נישט געוואוסט וואלט איך צו אייך נישט געקומען מיט אזעלכע פראפאזיציעס

— אבער וואס פארא אינטערעס האט איהר אין דעם אלעמען? זענט איהר פרוי באראנין, נישט אמאל געליבט דורך דעמזעלבען דיד?

— זאל גאט היטען, איך האב דעם דאזיגען מענשען נאר איינמאל געזעהען אין מיין לעבען און דאס נאר פונדעסטוועגען, איהר דארפט מיך נישט חושד זיין אין קיין שום זאך, ווייל ווי איך האב אייך שוין פערזיכערט האב איך קיין שום אינטער-רעס אייך אפצונארען אדער וועלען אייך צו עפעס צווינגען, איך קום נאר מיט א גוטער און עהרליכער עצה. דאס איבעריגע איז שוין אייערס א פריוואטע זאך.

מרים האט זיך דעצידירט, איהר איז שוין געווען אלין איינס מיט וואס פארא מיטעל די באראנין איז געקומען, דערצו האט די דאזיגע העכ-ליכע פרוי אזוי שטארק געווירקט אויף איהר, אז זי האט זיך מעהר נישט געקענט אקעגענשטעלען איהר ווילען

— איך וויל אייך זאגען דעם גאנצען אמת, האט מרים געזאגט אין מאמענט ווען איהר זענט הייבט אריינגעקומען צו מיר האב איך אליין גע-טראכט וועגען דידן. אבער איך האב זיך דאך בשום אופן נישט געקענט דעצידירען, איך בין דאך שוין לאנג ארויס פון דער דאזיגער אומגעדולד, צו וועלכער ער געהער'ט, איך בין געוועזען שטארק פער-ליבט און זיך געהאט ארויסגעריסען פון מיין היים און אפשטאמונג צו מיין געליבטען, און וועלכען איך האב זיך אזוי שטארק ענטוישט, איך בין זיכער, אז דיד האט אן'איידעלע און א קרישטאל-ריינע נשמה, אז ער איז א גוטער און עהרליכער מענש, אבער...

— איך פערשטעה זעהר גוט, אייערע פארבע-בעהאלטען, איך פערשטעה זעהר גוט די שוועריגקייט פון אייער דעציזיע, דאס מוז דאך נישט זיין שוין איצט אויף דער מינוט, איהר קענט זיך נאך אי-בערלאזען צייט אויף א בעשלוס, און ווען איהר וועט עפעס האבען אין דער הינזיכט בעשלאסען וועל איך שטענדיג קומען אין דער ריכטיגער צייט און אייך ארויסהעלפען און מיט אייך מיטווירקען אין יעדער הינזיכט

מרים האט זיך אן דעם אנגעטאפט, זי האט מעהר נישט געוואלט רעדען מיט דער באראנין און געוואלט בלייבען מיט זיך אליין.

(פארזעצונג קומט)

קאָנצערטען פון דער וואָך

אימרע אונגאַר

איבער דעם גרויסן קינסטלער, וואָס זעהט נישט די קלאַווישען, און דעסטאָ־מעהר פיהלט ער, וואָס די קלאַווישען, דורך זײַנע מייסטער־פינגער, שפּילען אויס — האָבען מיר שוין באריכות געשריבען.

דער לעצטער קאָנצערט האָט בעקרעפטיגט, אַז אַזוי שפּילען שאָפּען ווי אונגאַר, האָט מען נאָך ביז אונגאַר'ן נישט געהערט. דעם גאַנצען שמערץ, וואָס אַ ליידענדער מענש, קערפּערלעך און זעעליש ליידט, וואָס שפּיגעלט זיך אַזוי בולט אָפּ אין שאָפּענס ווערק. עמפּפינדעט אַזוי טיף, דער אויך קערפּערלעך און זעעליש ליידענדער אונגאַר, מיר העֶרען אויך אַנדערע ווערק אין אונגאַרס מייסטערהאַפטער אינטערפּרעטאַציע, ווי למשל, באַך, בעטהאָווען. דאָס איז אָבער נישט די טאָנענדיגע פיהלען און נישט דער שמערצהאַפטער אויסדרוק. ווי מיר הערען דאָס אין אַלע ווערק פון שאָפּען. שאָפּענס געניוש האָט געמוזט שאַפען איין געניאַלען אינטערפּרעטאַטאָר פון זײַנע ווערק. און דער געניאַלער אינטערפּרעטאַטאָר איז — אימרע אונגאַר.

* * *

מאַריאַ־ראַפּ

אונזער גוט־בעקאַנטע און אַמאָל פיל פּערשפּרעכענע זינגערין מאַריאַ ראַפּ־יאַבלאָנסקאַ, האָט זיך ווירקלין אויסגעבילדעט צו אַ טאַלאַנטפולע זינגערין אין אַלע זשאַנרען אויף דעם געביט. און איז געקומען צו דער גליקליכער אידיי, אויך דער זשאַנר פון יודישע פאָלקס־לידער צו פּאָפּולאַריזירען, אָבער אין אַ העכערער מוזיקאַלישער פאָרם, ווי זיי זענען געזונגען געוואָרען ביז איצט. בעגלייט: אין פאָרם פון קאַמער־מוזיק ד. ה. אינטימ, און ערנסט.

עס שפּילען אַלס גרונדלאַגע און גלייכצייטיג אַלס האַרמאָניש שעהנע געפלאָכטענע אַראַנזשירונג, אַ שטרייך־טריאָ, און זי ערגענצט די ערשטע הויפּט־שטימע, וואָס פיהלט אויס געוועהנליך די ערשטע פידעל און דאָס ליד בעקומט דאַדורך, אַן ערנסט ערהאָבענערן לבוש, אונזערע פאָלקס־לידער, וואָס דריקען אויס אַזוי דעם גאַנצען טראַגי־קאָמישען כאַראַקטער פון אונזער זיין, טון, פיהלען און טראַכטען — האָט אין מאַריאַ ראַפּ'ס אויפפאַסונג געפונען אַן אמת ווירדיגע אינטערפּרעטאַטאָרין. מען דאַרף נישט בעסער אויספיהרען און עמפּפינדען ווי די זינגערין האָט ערפונדען די לידער „טיף אין וועלדעלע", „ליג איך מיין קעפּעלע", „הבדלה" א. אַנד.

D—ski.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מאָנטאָג, דעם 13 פעברואַר 1933

11,40 פּרעסע - איבערזיכט. 11,50 מעטעאָ־ראָלאָגישער קאָמוניקאַט פאַר לופט־פליהעריי. 11,58 צייט־סיגנאַל. 12.05 טאָג־פּראָגראַם. 12,10 גראַמאָפאָן. 1,20 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 3,10 עקספּאָרט־קאָמוניקאַט. 3.15 ווירטשאַפטליכער קאָמוניקאַט. 3,25 קאָמוניקאַציע - איבערזיכט. 3,30 גראַמאָפאָן. 4.25 לעקציע פראַנצויזיש. 4,40 ווירטשאַפטליכער רעפעראַט. 5,00 קאָנצערט. 5.40 רעפעראַט. 6,00 אָפּערע. 7:20 פערשידענעס. 7,40 טראַנסמיסיע פון קראָקאָ און דראָהאָבען. 6,05 ראַדיאָ־פּרעסע. 9 10 אָפּערע. 10,30 לאָדזשער פאָסט־קאַסטען. 10.45 ראַדיאָ אין פּרעסע־ידיעות, קאָמוניקאַטען. 11,05 טאַנץ־מוזיק.

* * *

אויסלאַנד

5 30 — רוים — פּיאַניסטען - קאָנצערט. 6 לייפּציג - אָפּערע פון וואַגנער. 7.05 - ריגאַ — וואַגנער - אָווענט. 7.40 - בודאַפּעשט — בראַהמס אָווענט. 8—בעלגראַד—אָפּערע פון וואַגנער. 80.5—בערלין — אָפּערע פון וואַגנער. 8,30 - שטאָקהאָלם - אָפּערע. 8.45 - רוים - וואַגנער־אָווענט. 9 - פּאַריז - אָפּערעטע. 9.30 - שטראַסבורג—קאָנצערט. 10 - קאָנצערט - אָפּערע פון וואַגנער.

אויגען־קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעל. 72־221

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען־קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א.ז.וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אָווענד.

נאָר 3 פאָרשטעלונגען פון רעגינאַ צוקער

אין „פילהאַרמאָניע"

קומענדיגען פרייטאָג און שבת, וועט די בעליבטע סובּרעטין רעגינאַ צוקער אויפטרעטען נאָר 3 מאָל אין פילהאַרמאָניע" מיט אַ גאַנץ נייע אָפּערעטע, ווי רעגינאַ צוקער וועט זיך בעווייזען אין איינער פון איהרע קרוין־ראָלען. ס'איז צו דערוואַרטען, אַז דער לאָדזשער טעאַטער־עולם וועט ווי פאַרשטעלונגען ווי געהעריג אויפנעהמען.

ספּאָרט־בעוועגונג

די ערשטע אַלפּוילישע קאָנפערענץ פאַר כפר־המכבי

וואַרשע (יט"א) ווי מיר האָבען שוין בקיצור מיטגעטיילט איז בעת דער מכביאַדע אין זאַקאָפּאַנע פאָרגעקומען די ערשטע אַלפּוילישע קאָנפערענץ פאַר „כפר־המכבי". די קאָנפערענץ איז פאָרגעקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון דר. ראָזענפעלד, וויצע־פּרעזעס פון וועלט־מכבי ביי דער בעטייליגונג פון אַ גרויסער צאָהל דעלעגאַטען פון גאַנץ פּוילען ווי אויך פון אויסלאַנד. אין נאָמען פון „מכבי" אין א"י האָט בעגריסט דעם צוזאַמענפאָהר דר. ע. יעדלין (חיפה) און אין נאָמען פון „מכבי" אין טשעכאָסלאָוואַקיי פּראָפ. מאַנענו. דער פּאָרזיצער דר. ראָזענפעלד האָט אָנגעמערקט די ריכטליניען פאַר דער „כפר־המכבי"־אַקציע און איבערגעגעבען אַ בעריכט פון זיינע בעזוכען אין פּוילען. ער האָט אויך מיטגעטיילט וועגען די ערפאָלגען פון דער ארבייט אויפ'ן אַלוועלטליכען געביט. דער רעדנער האָט אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז די גרויסע „מכבי"־בעוועגונג, וועלכע ער האָט אליין געזעהען וועט אויך אין פּוילען ערפילען די אויפגאַבע אויף דעם געביט. א חוץ דעם אויסקויף פון באָדען און שאַפען אַ „מכבי"־זידלונג אין א"י וועט אויך די יודישע יוגענד קענען זיך ווידמען דער רעאַלער ארבייט לטובת דעם אויפבוי פון א"י.

גען. דעפ. צבי העלצער (לעמבערגער קרייז) האָט דערגענצט די אויספיהרונגען פון רעפערענט.

נאָך אַ לעבּעדיגער דיסקוסיע זענען אָנגענומען געוואָרען צוו. אַנד. פאָלגענדע רעזאָלוציעס:

די קאָנפערענץ שטעלט פעסט, אַז די אידעע פון כפר המכבי און דאָס אדורכפיהרען פון ערשטער רעאַלער טאַט אין א"י וועט ברענגען צו אַן אויפלעבונג אין דער מכבי־בעוועגונג און שטעלט מיט צופרידענהייט פעסט, אַז במשך פון אַ קורצער צייט איז געלונגען צו פּאָפּולאַריזירען די לאָזונגען און די אידעע פון „כפר־המכבי". אַלע „מכבי"־קרייזען און אַלע קלובען ווערען פערפליכטעט צו דעקען זייערע קאָנטינגענטען ביז ענדע יוני ה. י.

עס ווערט בעשלאָסען צו פייערען דעם יאָהרטאָג פון דער ערשטער מכביאַדע אין א"י דורך פערשידענע אימפּרעזען לטובת „כפר המכבי".

די קאָנפערענץ נעהמט אויף מיט צופרידענהייט דעם דראַנג פון די „מכבי"־מיטגלידער צו דער עליה קיין א"י און לענט פאַר דער וועלט־עקזעקוטיווע, אַז זי זאָל פעסטשטעלען די בעדינגונגען פון בעקומען חלוצישע סערטיפיקאַטען פאַר „מכבי" חברים מיט די געהעריגע אינסטאַנצען און פּראָקלאַמירען אַ גרויסע אַקציע פון פערזיכערונגס־לעגאַטען לטובת „כפר־המכבי".

סקי־שפּרונגען אין אינסבּרוק

היינט זענען אין אינסבּרוק פאָרגעקומען די אינטערנאַציאָנאַלע פערמעסטונגען אין סקי־שפּרונגען. די אימפּרעזע האָבען צוגעקוקט 34 טויזענד מענשען. נאָך די מפּלות אין דעם שטאַפעט־ און 18־מעטער־לויף האָבען די פּוילישע ספּאָרטלער זיך היינט רעהאַביליטירט. סטאַניסלאַוו מאַרוסאַרש האָט פערנומען דאָס זעקסטע אָרט אין דער אַלגעמיינער קוואַליפיקאַציע.

דאָס ערשטע אָרט האָט פערנומען עריקסאָן (שוועדען).

אינטערנאַציאָנאַלער פוסבאָל־מעטש

עסטרייך — פראַנקרייך 0:4

דער נעכטיגער מעטש צווישען פראַנקרייך און עסטרייך האָט זיך פערענדיגט מיט אַ מפּלה פון פראַנקרייך אין דער פערהעלטניס 0:4

באָקסער 4־מעטש אין פּויזען

אין באָקס־מעטש צווישען 4 מאַנשאַפטען וואָס איז נעכטען פאָרגעקומען אין פּויזען האָט געזיגט וואַרטאַפאַר, גאַפּלאַניאַ, סאָקאָל און בלעניקיטני.

פּוילישע גליטש־מייסטער־שאַפטען

נעכטען האָבען זיך אין וואַרשאַ אָנגעהויבען די פּוילישע גליטש־מייסטערשאַפטען אין שנעלען פאָהרען. צו די מייסטערשאַפטען האָבען זיך גע־שטעלט 9 ספּאָרטלער און 5 ספּאָרטלערינס.

אין 500־מעטער־לויף פאַר מענער האָט געזיגט קאַלבאַרשיק אין 1,50,8 פאַר סטושיושעווסקי'ן און מיכאַלאַק'ן.

אין 5־קילאָמעטער־לויף האָט אויך געזיגט קאַלבאַרטשיק אין 9,48,5 מינ. פאַר מיכאַלאַק'ן און סטושיושעווסקי'ן. אין ערשטען טאָג פיהרט קאַלבאַרטשיק.

אין 500־מעטער־לויף פאַר פרויען האָט דאָס ערשטע אָרט פערנומען לענאַ אין 1,1 מינ. פאַר קאַלאַשובנאַ, נאָוואַקאַ און וולאַשעוויטש.

אין 1500־מעטער־לויף האָט אויך געזיגט לענאַ אין 3,5,6.

אין ערשטען טאָג פיהרט לענאַ.

פּינג־פּאָנג'יסטען פון לעמבערגער חשמונאי

צו גאַסט ביים לאָדזשער „שטערן"

מאָנטאָג 7 אין אָווענד וועלען די אויסגעצייכענטע פּינג־פּאָנגיסטען פון לעמבערגער חשמונאי שפּילער מיט דער בעסטער מאַנשאַפט פון לאָדזשער „שטערן". דער מעטש וועט פאָרקומען אין לאָקאַל פון שטערן מאַניושקי 1.

גענעראַל קאַטאַווסקי

— פון —

ר. גול

— 17 —

מיט אַ שנעלקייט פון פופציג ווערסט אַ טאָג האָט זיך די רויטע קאַוואַלעריע געטראָגען רייטענדיג אויף די פערדלעך. עס האָט שוין געהאַלטען דערביי, אַז די גאַליצישע הויפּטשטאָט זאָל אַריינפאַלען אין זייערע הענט. אָבער אין מיטען דערינען איז אָנגעקומען אַ בעפעהל, אַז מ'זאָל פערקירעווען קיין צפון־זייט, ווייל עס האַלט שמאָל מיט דער רויטער אַרמעע, וואָס האָט געמאַרשירט אויף וואַרשאַ.

די רויטע קאַוואַלעריע האָט זיך געאיילט צו ראַטעווען די רויטע אינפאַנטעריע אויפ'ן פּוילישען פראָנט. אָבער עס איז געווען צו שפּעט. דער פראַנצויזישער גענעראַל וועיגאַן האָט דער רויטער אַרמעע דערלאַנגט אַ שווערען קלאַפּ און זי האָט געמוזט אָנהויבען לויפען צוריק. דאַן האָט קאַטאַווסקי'ס קאַוואַלעריע געהאַט אַ שווערע אַרבייט צו בעשיצען די באָלשעוויסטישע אינפאַנטעריע און איהר צוריקטריט. ער איז טאָג און נאַכט געווען אַזוי פערנומען, אַז ער האָט שוין נישט געהאַט אין זינען צו מאַכען גימנאַסטישע איבונגען.

דער בעסטער פּוילישער קאַוואַלעריע־קאָרפּוס, וואָס איז געשטאַנען אונטער דער קאָמאַנדע פון גענעראַל קראַיעווסקי, האָט געקראָגען אַ בעפעהל אויסצוראָטען קאַטאַווסקי'ס בריגאַדע. די פּוילישע קאַוואַלעריע האָט זיך געאיילט צו פערשטעלען קאַטאַווסקי'ן דעם וועג. און נעבען דער שטאָט קרעמעניעץ האָט מען איהם ביי אַ וואַלד אַרומגערינגעלט פון אַלע זייטען.

אַלע זענען געווען זיכער, אַז קאַטאַווסקי און זיין בריגאַדע וועלען קיין לעבעדיגע נישט אַרויס. אָבער קאַטאַווסקי האָט געזאָגט, אַז מ'טאָר זיך נישט אונטערגעבען. אַז מ'דאַרף קעמפען העלדיש ווי ס'פּאַסט פאַר סאָלדאַטען פון דער רעוואָלוציע, האָט מען זיך געשלאָגען דריי טעג און דריי נעכט מען איז געשפּרונגען אויף בערג מיט הרוגים, מ'איז געגאַנגען טיף אין בלוט, ווייל קאַטאַווסקי האָט געזאָגט, אַז מען מוז דורכברעכען די ליניע און זיך צוריק פעראייניגען מיט דער רויטער אַרמעע. יאָגענדיג זיך רייטענדיג אויפ'ן פערד און בעשפּריצט מיט בלוט און בלאָטע, האָט קאַטאַווסקי געפיהרט זיין בריגאַדע אין אַ האַנט־צו־האַנט אטאקע מיט די פּאָליאַקען. אַ שראַפּנעל האָט געפּלאַצט לעבען איהם אין ער איז אַרונטערגעפאַלען פונ'ם פערד און מ'האָט איהם, אַ געחלשט'ן געמוזט אוועקטראָגען.

אונטער אַ האָגעל פון קוילען האָט מען איהם געפיהרט אויף אַ וואָגען, ער האָט זיך געוואָרפען און אַנגסטען און גערעדט פון היץ. דאָקטוירים האָבען געמיינט, אַז ער איז אַרונטער פון זינען און אַז ער וועט קיינמאָל נישט געווינען צוריק זיין פערשטאַנד, אָבער עס האָט געדויערט נישט מעהר ווי אַ חודש און דער פערוואונדעטער לייב איז ווידער צוריק געזונט געוואָרען און איז שוין ווידער געווען דער קאָמאַנדיר פון דער קאַוואַלעריע־בריגאַדע. אָבער די מלחמה מיט די פּאָליאַקען איז שוין געווען געענדיגט.

זעקסטער קאַפּיטעל

קאַטאַווסקי אין קאַמף מיט די אוקראַינישע באַנדעס

אין דער צייט ווען די סאָוויעטישע און פּוילישע דיפּלאָמאַטען אין ריגע האָבען געפיהרט פערהאַנדלונגען וועגען אַ שלום, האָבען אין אוקראַינע ווידער אָנגעהויבען בושעווען פעטליורע'ס באַנדעס, וואָס זענען געשטאַנען אונטער דער קאָמאַנדע פון פערשיעדענע אַטאַמאַנען און גענעראַלען.

קעמפען געגען יענע באַנדעס האָט דער באָלשעוויסטישער מיליטערישער שטאַב אַרויסגעשיקט קאַטאַווסקי'ן און זיין קאַוואַלעריע־בריגאַדע.

לעבען וואָלאָטשיסק האָט קאַטאַווסקי געהאַט אַ צוזאַמענשטויס מיט אַן אוקראַינישער מחנה, וואָס איז בעשטאַנען אונטער דער קאָמאַנדע פון דעם אַטאַמאַן אָמעליאַנאָוויטש־פּאַוולענקאָ. אַ טאָג מיט אַ נאַכט האָט מען זיך געשלאָגען, און קאַטאַווסקי האָט בעזיגט די פעטליוראָוועס און האָט זיי פערטריבען אויפ'ן אייז פונ'ם טייך זברוטש.

נאָכדעם האָט ער געהאַט אַ צוזאַמענשטויס מיט די מחנות פונ'ם אַטאַמאַן טיומיוניק, און כאָטש דער קאַמף איז געווען אַ סך שווערער ווי פריהער, איז קאַטאַווסקי ווידער אַרויסגעקומען דער זיגער, און נאָכדעם ווי טיומיוניק'ס מחנות זענען שוין געווען צוקלאַפּט, האָט קאַטאַווסקי גענומען זיין בריגאַדע און איז מיט איהר אוועק אין דעם שטעטעל לאַדיזשין, וואָס געפינט זיך אין פּאָדאָליער גובערניע.

אין לאַדיזשין האָבען די קאַוואַלעריסטען פון קאַטאַווסקי'ס אַרמעע געפייערט דעם גרויסען זיג אויף זייער אייגענעם שטייגער, און מעהר ווי אַלע אַנדערע האָט זיך צוהוליעט דער אוקראַינער אודוט, אַ קאָמאַנדיר פון אַן עסקאַדראָן אין קאַטאַווסקי'ס אַרמעע, ער האָט פערקויפט עטליכע פערד, איינגעלאַדען אַ סך אוקראַינישע „דיוטשינעס" (מיידלעך) געדונגען יודישע קלעזמער — אַן „אָרקעסטער", וואָס איז בעשטאַנען פון אַ פידעל, אַ פלייט און אַ פּויק, ער האָט געפּראַוועט אַ גאַנצע חתונה און געטאַנצט אויף וואָס די וועלט שטעהט איבער די גאַסען פון לאַדיזשין, און דאָס גאַנצע שטעטעל איז געגאַנגען כאָדאָראָם.

ווען קאַטאַווסקי האָט דאָס דערזעהען איז ער געוואָרען אָנגעצונדענער און ער האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל, אַז מע זאָל אודוט'ן אַרעסטירען

— שעהמען מעגסטו זיך! — האָט ער אודוט'ן געזאָגט מוסר. — דו האָסט מיך דאָ געמאַכט צו שאַנד און צו שפּאָט ביי אַלעמען אין די אויגען. וואָס האָסטו זיך צוהוליעט אין מיטען דערינען? פאַר אַזאַ זאַך דאַרף מען דיך שיסען!

און ער איז געווען גרייט צו שיסען אודוט'ען, אָבער מענשען האָבען זיך איינגעשטעלט פאַר איהם, און קאַטאַווסקי איז געוואָרען ווייכער.

אַ קורצע צייט נאָכדעם איז קאַטאַווסקי אַוועק פון אוקראַינע. ער האָט געקראָגען אַ בעפעהל אַריבערצופיהרען די בריגאַדע אין טאַמבאָווער גובערניע צו אונטערדריקען די פּויערים־בונטען, וואָס דער אַטאַמאַן אַנטאָנאָוו פיהרט אָן. אויף קאַטאַווסקי'ס גורל איז אויסגעפאַלען צו פיהרען אַ קאַמף מיט אַ גוט־אָרגאַניזירטער פּויערים־באַנדע, וואָס בעהאַלט זיך אין די וועלדער. דער פיהרער פון יענער באַנדע איז געווען דער שמיד איוואַן מאַטיוכין, זעהר אַ געוואַגטער און זעהר אַ העלדישער יונג.

אַ לענגערע צייט האָט קאַטאַווסקי זיך געיאָגט נאָך מאַטיוכינ'ען איבער די טאַמבאָווער פעלדער און וועלדער, אָבער ער האָט איהם אַלץ נישט געקענט כאַפּען. דאָס איז געווען פּונקט אַזוי שווער ווי ס'איז אַמאָל געווען שווער צו כאַפּען קאַטאַווסקי'ן אַליין ווען ער איז געוואָרען אַ רויטער מאַרשאַל.

גראַד דאַן האָט די טאַמבאָווער „טשעקאַ" געכאַפּט אַן אַנדער פּויערים־פיהרער, איינעם אַן אַטאַמאַן עקטאָוו, וועלכער האָט זיך גערופען מיט'ן נאָמען עגאָ. עס האָט שוין געהאַלטען דערביי, אַז מען זאָל איהם שיסען, אָבער קאַטאַווסקי האָט געפּועל'ט, אַז מ'זאָל דעם אַרעסטירטען עגאָ איבערגעבען אין זיינע הענט.

— מ'וועט דיר שענקען דאָס לעבען, — האָט מען עגאָ'ן געזאָגט, — אָבער מיט אַ בעדינג, אַז דו זאָלסט העלפען קאַטאַווסקי'ן כאַפּען מאַטיוכינ'ען.

אַליין אַ גרויסער ליבהאָבער פון פאַנטאַסטישע געשעהענישען, וואָס קלינגען ווי אויסגעטראַכטע האָט קאַטאַווסקי אויסגעאַרבייט זעהר אַן איינגענאַרטיגען פּלאַן ווי אַזוי צו כאַפּען מאַטיוכינ'ען און אויסראָטען זיין מחנה. פריהער פון אַלץ האָט ער עגאָ'ן געשטעלט אונטער'ן אויפזיכט פון אַכט העלדישע רייטער זיינע, און ער האָט צו איהם געזאָגט:

— אַזוי שנעל ווי איהר וועט נאָר בעמערקען, אַז ער פיהרט זיך אויף פערדעכטיג, זאָלט איהר איהם גלייך, אָהן איבעריגע רייד, אַריינשיסען אַ קויל אין קאָפּ אַריין.

נאָכדעם האָט ער גענומען פופציג אַנדערע העלדישע רייטער, און אַל עצוזאַמען, מיט קאַטאַווסקי'ן אַליין פאָראויס, זענען זיי אוועקגעפאָהרען אין אַ דערפעל צו אַן אַלטען פּויער, וועמענס זוהן איז געווען אין מאַטיוכינ'ס מחנה, און וועמען עגאָ האָט גוט געקענט.

(ווייטער מאָרגען)

היינט פרעמיערע! גיגאנטיש מייסטערווערק! די אונשטערבליכע אידעע פון שלום און ברידערליכקייט אויף דער ערד. ווערט האעטיש איבערגעגעבן

דער מענש, וועלכן כ'האב דערהרג'עט

דורכ'ן בערימטן Maurice ROSTAND אונטער'ן נאמען:

PHILIPS HOLMESS, NANCY CARROLL, LIONEL BARRYMORE : אין די הויפט-ראלן ; רעזשי: E. Lubicz

אנהויב אין גאנג. טעג 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 1 בייטאג. פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. הנהלה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען.

א טיכטיגער
יונגערמאן,
געארבייט א יענגערע צייט אין דער טעקסטיל-בראנזשע, זוכט וואס עס איז פאר בעשעפטיגונג פאר א גאנץ קליינעם לוין, קאן אויך זיין צו פיזישע ארבייט אדער צו נעכטיגען אין א געשעפט. בעסטע רעפערענצן. אפערטען אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער "P. 100"

לאנג-יעהריגער
געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאגוועלעס
ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפייזערס (אפיצקאנסטווא). שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1933
ב. מאן פעטריקאווער 10

Ciężar Kryzysu

odczuwają tylko firmy nie rozumiejące potrzeby ogłaszania się

Celową reklamę przeprowadza jedynie

AKWIZYCJA OGŁOSZEŃ
FUCHS'a
Piotrkowska 50
Tel. 121-36

חדר „תורה ודת"
פלאץ וואלנאשטשי 6 (נייע שטאט)
נייע תלמידים ווערן אנגענומען אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שולע)

די
בילינסטע קוועלע
און דער
גרעסטער אויסוואהל
לייסטע-ראהמען
סטיל-אוואל-
צו פארהאנגען,
צו טאפעטען-לייסטען
נאר אין דער פאבריק פון
י. צוויליך, לאדז,
נארוטאוויטשא 11 אין הויף
בעמערקונג: געוויס קיינע פילמען.

רעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אווענד.
וויזיט 3 זל.

ישיצס
פאר
בוכהאלטער, פארקויפער, בריווען אין טעל-לאגען...
104
טעל.: 241-24
נאכמיטאג

שייטלען
— מים —
פאריזער שרינרע
ווי אויך
פערטיגע שייטלען
ווערן אויסגעארבייט
אין אנדולאציע
צו בילינע פרייזן,
ביי קערש
סקווערנאווא 15.

אורטאפעדישער אנשטאלט

אָרטאפעדיע, גארסעטעס, אר-טאפעדישע אפאראטען אלער ארט, ליירבער פלאט-פוס-איינלאגען נאכן מאס.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119. טעל. 231-81.

שילדען
אלער ארט
אין פיינסטער אויספיהרונג, לאקירט, מעדרען, סאליד שנעל און בילינ ביים שילדען-מאלער
מ. דזיאלאשינסקי, שוו. יאקובא 5
בעם.: נעהמט אן אויך קליינע בילינע ארבייטן.

א מאטאר
אויף פערד-קראפט און גוטן צושטאנד בילינ צו פארקויפען.
לאגיעווניצקא 2,18 נאכ'ער פארטער, וו. 51.

UROD0NAL
CHATELAINA

Zwalcza reumatyzm podagrę piasek sklerozę

czyści nerki oczysz. wątrobę i stawy, łagodzi arterje i zwalcza otyłość

Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt.
Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אן פון 8—2 נאכמיטאג און פון 4 ביז 9 אווענד, זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

צאהן-ארצט
J. ROZIN-REICHOWA
15 זגערזשער 15
נעהמט אן פון 10—2 מיטאג און 4—7 נאכמ.
צו לעטשניצע-פרייזן.

ENGLISH
פארגעגגער און פערטע-געשיטענע. קאנווערס-ציע, ליטעראטור
ערמיליש אין מעהגליכע ער-לאנגן. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

וויכטיג פאר ליבהאבער פון געזאנג!
שיין ארויס פון דרוק
נייעסטע פאלקס-לידער
פון גרויסן חזן משה קוסעוויצקי, ווי: „משה", „דאס יודישע גלות-ליד" און „א חזן א שיכור" פון מאריס שווארץ. פרייז 20 גראשען.
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטן
זאוואדסקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליום מיט ספעציאליסטן פון אוירן, לאנישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאנטשעט.
— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
— פון 11 ביז 12 פריה און פון 2 ביז 3 נאכמ.
— נעכמט. אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
— זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמ.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

כירורגיש-וועכנערין-קליניק
„SANATO"
s. z o. o.
אגראדאווא 10 טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
געבורטען 11 קל. 175 זל.

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אווענד. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע בע-האנדלונג בעזונדער.
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אווענד. זונטאג פון 9—1 בייטאג.
פאר אונבעמיטלטע—לעטשניצע-פרייזן.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער
אנ'איינפעלניגנע פרייזן זוכט א פאסטען אלס פערקויפערין אדער אלס גובערנאנטקע, צו עראפעהרען אין אדמיני. 701

פאר'ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסן און דער פארלאג נישט פאראנטווארטליך, די אדמיניס. אין אפען ביי טאג און ביינאכט.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט דעם אינהאלט פון דער אנאנסע, ווערן ניט פארריכט.
די אבאנעמענטס-געלט...

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זל. לעקשאנס א הויז ... פראווינץ — 5 זל. א חודש; אויסלאנד 7 זל. אמעריקע — 1 דאל.

נעקראלאגיען — 20 גר. א מ/ם ... אנאנסן-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה ...

פארן טעקסט — 18 גר.	פרייטאג און ערב-יו"ט 24 גר.	אין דער ווייך 8
אין טעקסט — 40	66	8
נאכ'ן טעקסט — 12	18	8

צווישן דער טעקסט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. נעקראלאגען — 10 גר. די שורה

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.